

ആരമ്പുവം

രചയിതാവ്

റോമാ ലേവന്തിന്റെ ദിവ്യ രചയിതാവ് പരിശുദ്ധാർത്ഥമാവാണ് (1 കൊറി. 2:4, 10, 13; 2 പബ്ലോ. 1:21). ആത്മാവിനാൽ പ്രചോദിതനായ മനുഷ്യ ശ്രദ്ധക സ്തതാവിഞ്ഞേ പേര് അല്പായം 1:1 പരാമർശിക്കുന്നു: “രെവം തന്റെ പുത്രനും നമ്മുടെ കർത്താവുമായ യേശുക്രിസ്തുവിനെക്കുറിച്ചു അപ്പോസ്റ്റലനായ പഞ്ചാസ് വിശുദ്ധരേഖകളിൽ തന്റെ പ്രവാചകരാർ മുഖാന്തരം മുസ്യുകൂട്ടി വാഗ്ഭത്തം ചെയ്ത സുവിശേഷങ്ങളിനായി വേർത്തിരിച്ചു വിളിക്കപ്പെട്ട അപ്പോസ്റ്റലനും യേശുക്രിസ്തുവിഞ്ഞേ ഭാസനുമായ പഞ്ചാസ്.” ആണ് ഈ പുസ്തകം എഴുതിയിരിക്കുന്നത് എന്നത് നിശ്ചയിക്കുന്ന ഒരു യാമാസ്മിതിക പണ്ഡിതനെയും എനിക്ക് അറിയില്ല. ഒരു പഞ്ചാസ് ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നും അദ്ദേഹം ചില ലേവന്താൾ എഴുതിയിരുന്നുവെന്നും റോമാ ലേവന്തം അതിലെണ്ണാണ് എന്നും വിമർശകൾ പോലും സമ്മതിക്കുന്നുണ്ട്. ചാർസ് ഹോഡ്ജ്ജിന്റെ നിർണ്ണയത്തിൽ, “ആധികാരികത ഇതിനേക്കാൾ കൂടുതൽ അസന്നിശ്ചയമായ … മറ്റൊരു പുരാതന പുസ്തകവും ഈ ലേവന്തിലില്ല.”¹¹

ഈ ലേവന്തം തെർത്തോസ് എന്ന പേരുള്ള ഒരു പകർത്തിയെഴുത്തുകാരൻ പഞ്ചാസ് വാമോഴിയായി നൽകുകയായിരുന്നു; ലേവന്തം അവസാന കീകു നന്തിന് മുൻപായി അദ്ദേഹം തന്റെ സ്വന്തം വന്നും ലേവന്തിൽ ചേർക്കുന്നുണ്ട് (16:22). ഫേബു എന്ന് പേരുള്ള ഒരു ശൈക്ഷിപ്പിവ വന്നിയാണ് ഒരു പക്ഷേ അത് റോമിലേക്ക് കൊണ്ടു പോയത് എന്ന് അനുമാനിക്കപ്പെടുന്നു (16:1, 2 കാണുക). അക്കാലത്ത് നമുക്ക് ഇന്നുള്ളതു പോലെ തപാലിന്റെ സേവനം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഭരണകർത്താക്കളുടെ കാര്യനിർവ്വഹണത്തിനായി ദുതൻമാരുണ്ടായിരുന്നു; സാധാരണ ജനങ്ങളാകട്ട അവർക്ക് ചെയ്യുവാൻ കഴിയുന്നതിന്റെ പരമാവധി ചെയ്തു. കത്ത് അയയ്ക്കുന്നതിന് ആഗ്രഹിക്കുന്ന സ്ഥലങ്ങളിലേക്ക് യാത്ര ചെയ്തിരുന്ന സുഹൃത്തുക്കളോ പരിചിത പുക്കികളോ വഴിയായിട്ടാണ് അവർ കത്തുകൾ അയച്ചിരുന്നത്.

സുഖാദാക്താക്കൾ

ലേവന്തിന്റെ 1:7-ൽ ഈ ലേവന്തം ആർക്കാണ് എഴുതപ്പെട്ടുനന്തന് പുക്ത മാക്കപ്പെടുന്നു: “റോമയിൽ ദൈവത്തിനു പ്രിയരും വിളിക്കപ്പെട്ട പിശുദ്ധമാരുമായ എല്ലാവർക്കും എഴുതുന്നതു.” പൊതുവായി അംഗീകരിക്കപ്പെടുന്നു: ഈ ലേവന്തം എഴുതപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത് റോമിലുള്ള ശൈക്ഷിപ്പിവക്കാണ്. ഏറിയോ കുറഞ്ഞോ ക്രിസ്തീയ വിശാസികളുടെ (ക്രിസ്തുവിഞ്ഞേ രക്തത്താൽ രക്ഷിക്കപ്പെട്ടവർ) ഒരു കൂടുമാണ് സദ എന്നതിന് ആൽ, ഈ ലേവന്തം എഴുതപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത് റോമിലെ “സദ” യക്കാണ് - അല്ലെങ്കിൽ ആ നഗരത്തിലെ നിരവധി “ഭവന സഭകൾ” (ഇടപക്കകൾ) - കാണ് (16: 3, 5 കാണുക). ഈ കമൾറിയിലും മറ്റ് കൂതികളിലും ഈ ലേവന്തം “റോമിലെ സദ” - യക്ക് എഴുതപ്പെട്ടുന്നതായി മിക്കപ്പോഴും പരാമർശിക്കുന്നത്, റോമിലെ നിവാസികളായിരുന്ന എല്ലാ ക്രിസ്ത്യാനികൾക്കും ഉള്ളതാണെന്ന് പറയപ്പെടുന്നു.

രോമിലെ സം

ബൈംക് മുതൽ അനേവ്യ വരെ പരന്ന കിടന മഹത്തായ രോമൻ സാമാജ്യത്തിന്റെ തലസ്ഥാനമായിരുന്നു ലോകത്തെ ഏറ്റവും വലിയ നഗരമായിരുന്ന രോം. യുപ്പിസ്-ൽ താമസിക്കുന്നവർ അതിനെ ഇന്നത്തെ നൃജീവനാർക്ക് നഗരമായി പരിഗണിച്ചേക്കാം. അത് ഇംഗ്ലീഷിന് “ലണ്ടൻ” പോലെയും ജപ്പാൻ “ടോക്കിയോ” പോലെയും ആയിരുന്നു. രോമിന്റെ പ്രതാപ കാലത്ത്, അത് ലോകത്തിന്റെ തന്നെ രാഷ്ട്രീയപരമായതോ സാമ്പത്തികപരമായതോ സാമൂഹികപരമായതോ ആയ സ്വിരാക്കേന്നും പരിഗണിക്കപ്പെട്ടുമായിരുന്നു. പാലാസിന്റെ കാലത്ത് “എല്ലാ വഴികളും രോമിലേക്ക്” എന്നാരു ചൊല്ല് പോലും ഉണ്ടായിരുന്നു. രോമർക്കുള്ള ലേവനും എഴുതുമ്പോൾ, നീരോ ആയിരുന്നു സിംഹാസനത്തിൽ. രോമൻ സാമാജ്യം അതിന്റെ മഹത്തതിലും ശക്തിയിലും ഉച്ചകേന്ദ്രയുടെ സമീപ മെത്തിയിരുന്നു.

രോമിൽ എങ്ങനെന്ന അല്ലക്കിൽ എപ്പോൾ സദ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടു എന്നത് ഇപ്പോഴും നമുക്ക് അവുകുന്തമാണ്. കണ്ണതാലിക്കാ സദ പിശാസിക്കുന്നത് അവിടെ പത്രാസ് സദ സ്ഥാപിച്ചുവെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണം വരെ ഇരുപത്തിയഞ്ചാളം വർഷങ്ങൾ അതിന്റെ ബിഷപ്പ് ആയി സേവനമനുഷ്ഠിച്ചുവെന്നുമാണ്. സദയുടെ ഉൽപ്പേഖ സമയത്ത് പത്രാസ് രോമിലുണ്ടായിരുന്നുവെന്നതിൽ തെളിവൊന്നു മില്ലാതിരിക്കുമ്പോൾ തന്നെ, ഇരു വിശ്വാസത്തിന് കടകവിരുദ്ധമായി നീരവധി തെളിവുകളുണ്ടു് താനും. ഉദാഹരണമായി, രോമാ ലേവനുമുകളിൽ അനുസ്ഥിതിൽ, രോമിൽ തനിക്ക് പരിപ്രതിരാധ എല്ലാവരെയും പാലാസി അഭിവാദനം ചെയ്യുമ്പോൾ (16:3-15), അദ്ദേഹം പത്രാസിന്റെ പേര് പരാമർശിക്കുന്നില്ല - എന്നാൽ അദ്ദേഹം പത്രാസിനെ നീരവധി പ്രാബല്യം കണ്ടിരുന്നു (അപ്പോ. പ്ര. 15:7, 12; ഗലാ. 1:18; 2:7-9, 11-21). തന്റെ ആദ്യ കാരാഗുഹ വാസത്തിനിടയിൽ പാലാസ് രോമിൽ നിന്ന് എഴുതുന്ന ലേവനങ്ങളിൽ (എമേസ്യർ, ഫിലിപ്പർ, കൊലോസ്യർ, പിലോമോൺ) അല്ലക്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ രണ്ടാമത്തെ കാരാഗുഹ വാസത്തിനു ദീയിൽ രോമിൽ നിന്ന് എഴുതുന്ന ലേവനത്തിൽ (2 തിമോ.), പത്രാസിനെ പരാമർശിക്കുന്നില്ല.

എന്നാണ് സംഭവിച്ചത് എന്ന് പറയുന്നതിനായി, ചരിത്രപരമായ വസ്തുക്കളെ അവലോകനം ചെയ്താൽ മതിയാകും. രോമിൽ വലിയെന്ന വിഭാഗം യഹുദ ജനം ഉണ്ടായിരുന്നു. രോമൻ ജനരിൽ ആയിരുന്ന പോലേ 1 യഹുദ രാഷ്ട്രത്തെ കീഴടക്കുകയും അധിനിവേശിക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ, നീരവധി യഹുദ തടവുകാരെ രോമിലേക്ക് അടിമകളായി അയച്ചു എന്നാൽ, മോശയുടെ നിയമം കർക്കശമായി പാലിക്കുന്ന അവരെ, അടിമകളുടെ ശന്തത്തിൽ പെടുത്തുന്നതിൽ സാഖ്യമല്ലാതെ വന്നു. ഒടുവിൽ, അവരുടെ ഉടമകൾ അവരിൽ നീരവധി പേരെ സ്വതന്ത്രരാക്കുകയും തിബായ്യാസ് നടിക്ക്² അപ്പുറത്തായി അവർക്ക് ഒരു വാസ സ്ഥാനം നൽകുകയും ചെയ്തു. ഈ സ്ഥലം മാന്യപ്പാതത്തല്ലായിരുന്നുവെക്കിലും, യഹുദരിൽ അവിടെ അഭിവൃദ്ധിപ്പെട്ടു.

രോമിൽ നിന്ന് യഹുദരിൽ അപ്പോ. പ്ര. 2:10-ൽ വിവരിക്കുന്ന യഹുദ പെന്തിക്കാസ്ത് ഉത്സവത്തിനായി യെരുശലേമിലേക്ക് യാത്ര ചെയ്തിരുന്നു. ഒരു പങ്കേ അവരിൽ ചിലർ സദ ചിതറിപ്പോയതിൽ ശേഷം (അപ്പോ. പ്ര.

8:1), അവർ സുവിശ്വഷവുമായി രോമിലേക്ക് മടങ്ങുകയും ചെയ്തിരിക്കാം. കൈകുപ്പത്വർ ചിതറിപ്പോകുന്നതിന് മുൻപ്, അപ്പൊസ്റ്റലുന്നമാർ തിരഞ്ഞെടുത്ത ചിലർക്ക് കൈവെപ്പ് നൽകുകയും (അപ്പോ. പ്ര. 8:17, 18 കാണുക) സ്വയമായി പ്രവർത്തി കുറുന്നതിന് അവരെ സഹായിക്കാവുന്ന അത്ഭുത കരമായ ജ്ഞാനം അവർക്ക് നൽകുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നതിനു പോലും സാഖ്യതയുണ്ട്. ഈ അത്ഭുതകരമായ ജ്ഞാനം പരന്നതിന്റെ ഒരു വഴി, പ്രവചന വരെ ഉണ്ടായിരുന്നവരിലൂടെയോ ദൈവപ്രചോദിതമായ വചനം പങ്കിടുന്ന തിലുടെയോ ആയിരുന്നു (12:6).

മറ്റാരു സാഖ്യത, പാലഭാസിന്റെ ശുശ്രൂഷയിലൂടെ സുപ്പക്കളുകൾ ചിലർ, രോമിലേക്ക് യാത്ര ചെയ്യുകയും അവിടെ സഭ സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്തു എന്നതാണ് (16:3-15-ൽ പാലഭാസിന് പരിചിതരായ വ്യക്തികളുടെ പേരുകൾ കാണുക). നഗരത്തിലേക്കും അവിടെ നിന്ന് തിരിച്ചും നിരന്തരം ആളുകൾ യാത്ര ചെയ്തു കൊണ്ടിരുന്നു. ഈ യാത്രക്കാർിൽ പാലഭാസിന്റെ ശുശ്രൂഷയിലൂടെ സുപ്പക്കളുപ്പെട്ടവർിൽ ഒട്ടരേപ്പേരിൽ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നതിന് യാതൊരു സംശയവുമില്ല. പാലഭാസ് അവരിൽ ചിലർക്ക് കൈവെപ്പ് നൽകുകയും (അപ്പോ. പ്ര. 19:1-7 കാണുക) അവർ അത്ഭുതങ്ങൾ പെരുത്തിക്കുന്നതിനുള്ള കഴിവ് പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടായിരു നിരിക്കാം.

രോമിൽ സഭ സ്ഥാപിതമായത് എങ്ങനെന്നായാലും എപ്പോഴായാലും, എധി 49 അല്ലെങ്കിൽ 50-ൽ തന്നെ ഈ നഗരത്തിന് ക്രിസ്തു പരിചിതനും യികഴിഞ്ഞിരുന്നുവെന്നാണ് ഒരു രേഖ സുചിപ്പിക്കുന്നത്. ഡി. ഡി. വൈബേൻ അഭിപ്രായത്തിൽ “രു ഏകസ്ത്രസ്-ൽ (വ്യക്തമായും ക്രിസ്തു എന്ന പേരിന്റെ പതിഷ്കരിച്ച രൂപം) നിന്ന്കുഴപ്പാളുണ്ടാകുന്നു എന്ന വാർത്ത ലഭിച്ചിരുന്ന നഗര രണ്ടായികാർകളുടെ ശ്രദ്ധയാകർഷിക്കുന്ന വിധത്തിൽയഹുദർക്കിടയിൽആവേശമുണ്ടനു” (എധി 50-ഓടെ).³ എധി 50-കളുടെ മഹ്യം മുതൽ അവസാനം വരെ, പാലഭാസ് രോമാ ലേവനം എഴുതുന്ന സമയത്ത് സഭ ജീവസ്തുതും സജീവവുമായിരുന്നു (1:8).

യഹുദരോ ജാതിക്കണ്ണ

താർപ്പര്യമുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു ചോദ്യര രോമിലെ സഭ, മുഖ്യമായും യഹുദ സമൂഹമായിരുന്നുവോ പ്രാധാന്യക്കുമായും ജാതികൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതായിരുന്നുവോ അല്ലെങ്കിൽ രണ്ടിന്റെയും മിശ്രണമായിരുന്നുവോ എന്നതാണ്. ലേവനത്തിന്റെ പ്രാരംഭത്തിൽ പാലഭാസ് സംബന്ധാധന ചെയ്യുന്നത് ജാതികളെയാണ്. എകിലും മറ്റ് ബണ്ണികകൾ യഹുദരെ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതാണ്. ഉദാഹരണമായി, പാലഭാസ് എഴുതി “നിങ്ങളുടെ അടുക്കൽ വരുവാൻ പലപ്പോഴും ഭാവിച്ചു എകിലും … എനിക്കു ശ്രേഷ്ഠം ജാതികളിൽ എന്നപേ ശല നിങ്ങളിലും വല്ല ഫലവും ഉണ്ടാകേണ്ടതിനു” (1:13; കാണുക 15:15, 16) പാലഭാസ് എഴുതി: “നീയോ യെഹുദൻ എന്നു പേരുകൊണ്ടും നൃംബപരമാണത്തിൽ ആശയിച്ചും …” എനിട്ട് അതിനോട് കൂട്ടിച്ചേര്ക്കുന്നു: “നിങ്ങൾ നിമിത്തം ദൈവത്തിന്റെ നാമം ജാതികളുടെ ഇടയിൽ ദുഷ്കിപ്പെടുന്നു” (2:17, 24; കാണുക 4:1). രണ്ട് വ്യക്തികൾ താട്ടു മുൻപിൽ നിൽക്കുന്ന ഏരാളുമായി ഈ സാഹചര്യത്തെ താരമത്യപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. ചിലപ്പോൾ അയാൾ തന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾ നന്നാമത്തെ വ്യക്തിയെ അഭിസംബോധന ചെയ്തു കൊണ്ട് പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു, മറ്റു ചിലപ്പോഴാക്കട്ട അയാൾ തന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾ

രണ്ടാമത്തെ വ്യക്തിയെ അഭിസംഖോധന ചെയ്തു കൊണ്ട് പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു.

സഭയിൽ ജാതികളും ധനമുദരുമായ അംഗങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്ന പഞ്ചതുത്യക്ക് പ്രാധാന്യമുണ്ടായിരിക്കുവോൾ തന്നെ, കൃത്യമായ ശതമാന ക്ലോക്കുകൾ അപ്രസക്തമാണ്. റോമിലെ സഭയിൽ ധനമുദരായ അംഗങ്ങൾ ഒളക്കാൾ കൂടുതൽ ജാതികളായ അംഗങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നിരിക്കാം. ക്ഷോഡിയൻ ചടക്കവർത്തി എഡി 49 അബ്ലൈറ്റിൽ 50 (കാണുക അപ്പോ. പ്ര. 18:2) ധനമുദര റോമിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കിയിരുന്നു. ഇതിൽ ഒരു പക്ഷേ ധനമു കൈകുപ്പംതവരും ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നിരിക്കാം - ഈ റോമാ സഭയിൽ ജാതികളായ കൈകുപ്പംതവരെ മാത്രം അവശേഷിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടാകാം. എഡി 54-ൽ ക്ഷോഡിയൻ മരണമടങ്ങ പ്ലോൾ, ഈ ധനമുദരക്കെതിരേയുള്ള ഈ വിലക്ക് നീങ്ങിപ്പോകുകയും പുറത്താക്ക പ്പെട്ടവർബ� ചിലർ മടങ്ങി വരികയും ചെയ്തു (16:3); എന്നാൽ അപ്പോഴേക്കും സഭ പ്രഖ്യാപിക്കുന്ന ജാതികളുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്താൽ നിരണ്ടിരുന്നു.

ഇത്തരമൊരു അന്തിമ നിഗമനം, പറലോസ്, ലേവന്തിന്റെ തുടക്കത്തിൽ (1:13) ജാതികളും സാഖോധന ചെയ്യുന്നതിന്റെ പ്രസക്തിയോട് യോജിക്കുന്നുണ്ട്. കൂടുതലായി, 16:3-15-ൽ നൽകിയിട്ടുള്ള ഇരുപത്തിയാർ പേരുകളിൽ എത്താനും ചിലത് മാത്രമേ സവിശേഷമായും ധനമു നാമങ്ങളായുള്ളു എന്ന പഞ്ചതുത വിശദീകരിക്കുന്നതിന് അത് സഹായിക്കും.⁴ ഇതിനും പുറമേ, അപ്പോ. പ്ര. 28:17-22 സുചിപ്പിക്കുന്നത്, പറലോസിന്റെ റോമിലെ കാരാഗൂഹ വാസത്തിന് മുൻപ് അവിടെ ധനമുദരുടെ ഇടയിൽ സുവിശേഷികരണം പതിമിതമായിരുന്നുവെന്നാണ്.

റോമിലെ സഭയുമായി പാലവാസിനുള്ള ബന്ധം

റോമിലെ സഭയുമായി പറലോസിനുള്ള ബന്ധംതെക്കുറിച്ച് ചിലക്ക് വ്യക്തമായ ഒരു ധാരണയില്ല. പാത്രാസ് (കത്തോലിക്കാ വിശ്വാസമനുസരിച്ച് അവരുടെ ആദ്യത്തെ പോപ്പ് ആയി പരിഗണിക്കുന്നതിനാൽ) അവിടെ ഉള്ളപ്പോൾ (അവരുടെ അവകാശവാദ പ്രകാരം), പറലോസ് ഒരു കത്ത് അധ്യക്ഷക്കുന്നതിന് എന്ത് അധികാരമാണുള്ളത് എന്ന് കത്തോലിക്കാ വിശ്വാസം പിന്തുടരുന്നുവോ ആശ്വര്യം കൂറുന്നു. അവിശ്വാസികൾ ചോദിക്കും, “പറലോസ് മറുള്ളവരേക്കാൾ വ്യത്യസ്തന്മാരായിരിക്കു, അതെതരമൊരു ലേവനം എഴുതുന്നതിന് പറലോസിന് എന്ത് അവകാശമാണുള്ളത്?” തന്റെ വിശ്വാസത്തിന്റെ ആധികാരികതയായി വേദപുസ്ത കത്തെ സീക്രിക്കുന്നവർക്ക്, റോമിലെ സഭയുമായുള്ള പറലോസ്-ന്റെ ബന്ധം മനസ്സിലാക്കുന്നതിൽ ധാരാളം പ്രശ്നവുമില്ല. ക്രിസ്തു പറലോസിനെ ജാതികളുടെ അപ്പോസ്റ്റലനായി നിയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു (അപ്പോ. പ്ര. 26:16-18; ഗല. 2:7, 8). ജാതികളുടെ സംരജാളിലേക്ക് പാലോസിന്റെ ശ്രദ്ധ തിരിയുന്നതിന് എറു സമയം വേണ്ടി വന്നില്ല (കാണുക 1:5, 9-11).

എഴുത്തിന്റെ സ്ഥലവും തിയതിയും

കാപ്പണ്ടാപരമായ ഒരു പൊതുസ്ഥിരീക്ഷണം

റോമാ ലേവനം എഴുതിയത് എവിടെ പെച്ചാണെന്നും എന്നാണെന്നും കൃത്യമായി കണ്ണതുന്നതിനായി കാപ്പണ്ടാപരമായ ഒരു പൊതുസ്ഥിരീ

കഷണം സഹായിക്കും. ഈ പൊതുനിരീക്ഷണം പാലോസിന്റെ മുന്നാം ദേപഷിത യാത്രയിൽ നിന്ന് ആരംഭിക്കും. ശലാത്യയും ഫുർഗിയയും സനദ്ധിച്ചതിന് ശേഷം, അദ്ദേഹം എഹമസാസിലേകൾ വന്നു (അപ്പോ. പ്ര. 18:23; 19:1). അവിടെയായിരിക്കുന്നേവാൾ രോമിലേകൾ പോകുന്നതിന് അദ്ദേഹം പദ്ധതിയിട്ടും. “ഈ കഴിയ്തിട്ടു പാലോസ് മക്കദോന്യയിലും അബായയിലുംകൂടി കടന്നു യെരുശലേമിലേക്കും പോകേണം എന്നു മനസ്സിൽ നിയമിച്ചു: ഞാൻ അവിടെ ചെന്നേഷം രോമയും കാണേണം” എന്നു പറഞ്ഞു (അപ്പോ. പ്ര. 19:21).

എഹമസാസിൽ പ്രസ്താവശർ ഉയർന്നതിന് ശേഷം (അപ്പോ. പ്ര. 19:23-41), പാലോസ് മാസിഡോണിയയിലേകൾ പോയി (അപ്പോ. പ്ര. 20:1). അവിടെയാണ് അദ്ദേഹം വേന്നതകാലവും ശ്രീഷ്ഠമവും ചെലവഴിച്ചത്. അതിന് ശേഷം, അദ്ദേഹം ശ്രീസിലേകൾ പോയി - പ്രത്യേകിച്ചും കൊരിന്തുയിലേകൾ - ശിശിര കാലത്ത് മുന്ന് മാസത്തേക്ക് (അപ്പോ. പ്ര. 20:2, 3; കാണുക 1 കൊരി. 16:6). കൊരിന്തുയിൽ നിന്ന് യെരുശലേമിലുള്ള ദരിദ്രരാധ കെക്കപ്പത്വർകൾ ഒരു സഹായനിയിരുമായി അദ്ദേഹം അവിടേകൾ പോയി (അപ്പോ. പ്ര. 20:3, 16; 24:17; കാണുക 1 കൊരി. 16:1-4).

കൊരിന്തുയിൽ നിന്ന് - ഏകദേശം എധി 57 അല്ലെങ്കിൽ 58

കൊരിന്തുയിലെ മുന്ന് മാസത്തെ താമസത്തിനിടയിലുണ്ട് രോമാ ലേവനം പാലോസ് എഴുതിയത് എന്ന് ഭൂരിഭാഗം എഴുത്തുകാരും സമ്മതിക്കുന്നുണ്ട്. കൂടുതലായി, ഈ രചയിതാക്കൾ കൊരിന്തുയിലെ ഈ താമസത്തിന്റെ കാലയളവ് എധി 57 അല്ലെങ്കിൽ 58 - നോട്ടുത്തായി കാലനിർണ്ണയം ചെയ്യുന്നു. രോമാ ലേവനം പാലോസ് എഴുതിയത് കൊരിന്തുയിലെ തന്റെ താമസത്തിന്റെ അന്തേ ഘട്ടത്തിലാണെന്ന് അന്തിമ നിഗമനം, 15:25-28-ൽ പരാമർശിക്കുന്ന പാലോസിന്റെ പദ്ധതികളുമായി യോജിക്കുന്നുണ്ട്:

ഈപ്പോഴോ ഞാൻ വിശുദ്ധമാർക്കു ശുശ്രൂഷ ചെയ്വാൻ യെരുശലേ മിലേക്കു യാത്രയാകുന്നു. യെരുശലേമിലെ വിശുദ്ധമാരിൽ ദരിദ്രരാധ പർക്കു എതാനും ധർമ്മാഖ്യാനകാരം ചെയ്യാൻ മക്കദോന്യയിലും അബായ യിലും ഉള്ളവർക്കു ഇഷ്ടം തോന്തി.അവർക്കു ഇഷ്ടം തോന്തി എന്നു മാത്രമല്ല, അതു അവർക്കു കടവും ആകുന്നു; ജാതികൾ അവരുടെ ആത്മികനമകളിൽ കൂട്ടാളികൾ ആരയകിൽ ഏഹികനമകളിൽ അവർക്കു ശുശ്രൂഷ ചെയ്യാൻ കടകവ്യതിക്രമിക്കുന്നുവെല്ലോ. ഞാൻ അതു നിവർത്തിച്ചു ഈ ഫലം അവർക്കു എല്ലപ്പീം ബോധവും വരുത്തിയശേഷം നിങ്ങളുടെ വഴിയായി സ്വന്നന്ത്യിലേക്കു പോകും.

രോമാ ലേവനത്തിന്റെ സമാപനത്തോടടുത്ത് പരാമർശിക്കപ്പെട്ടുന്ന മുന്ന് വ്യക്തികളുടെ പേരുകൾ ഈ അന്തിമ നിഗമനത്തെ അരക്കിട്ടുറപ്പി കുന്നു. ആദ്യത്തെ പേര്, രോമർക്കുള്ള എഴുത്ത് രോമിലേകൾ കൊണ്ടു പോബെന്ന് കരുതാവുന്ന പേരബെയുടേതാണ്: “നമ്മുടെ സഹോദരിയും കെംക്രൈ സഭയിലെ ശുശ്രൂഷകാരത്തിയുമായ പേരബെയെ നിങ്ങൾ വിശുദ്ധമാർക്കു യോഗ്യമാംവണ്ണും കർത്താവിന്റെ ഗാമത്തിൽ കെകക്കൊണ്ടു, അവർക്കു നിങ്ങളുടെ സഹായം വേണ്ടുന്ന എത്ര കാര്യത്തിലും

സഹായിക്കേണ്ടതിനു ഞാൻ നിങ്ങളെ രോമേല്പിക്കുന്നു” (16:1). കൊംക്രൈ കൊറിന്റിന്റെ കിഴക്കൻ തുറമുഖം ആയിരുന്നു. മറ്റ് റണ്ട് വ്യക്തികളെ 16:23-ൽ പരാമർശിക്കുന്നു. “എന്നിക്കും സർവ്വസഭക്കും അതിപിസത്തുകാരം ചെയ്യുന്ന ഗാധോസ് നിങ്ങളെ വന്നും ചെയ്യുന്നു.” പട്ടണത്തിന്റെ ഭേദാവലിപാരകന് ആ എരുപ്പംതൊസ്യം സഫോറതനായ എരിസ്തോസ്യം (പ്രവൃത്തികൾ 19:22 കാണുക) നിങ്ങളെ വന്നും ചെയ്യുന്നു. കൊറിന്റയിൽ ഒപ്പ് ഗാധോസ് എന്ന് പേരുള്ള ഒരു വ്യക്തിക്ക് പാലോസ് സ്കാനോ നൽകിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു (1 കൊരി. 1:14). 2 തിമോ. 4:20-ൽ എരിസ്തോസ്യപ്രാണ് പേരുള്ള ഒരു സഫോറതനെക്കുറിച്ചുള്ള പരാമർശമുണ്ട്. ഈ ശ്രദ്ധത്തിൽ പിന്നീട് പരുന്ന ഒരു ഭാഗത്ത്, പുരാതന കൊറിന്റയുടെ നഷ്ടാവശിഷ്ടങ്ങൾക്കിടയിൽ നിന്ന് കണ്ണടത്തെപ്പുട്ട് ഒരു ലിവിതത്തിൽ, എരിസ്തോസ്യ എന്ന് പേരുള്ള ഒരു നഗര ഭരണ സമിതി ഉദ്ഘോഗസ്ഥനെക്കുറിച്ച് പരാമർശിക്കുന്നുണ്ട്.

കാവശണനാപരമായ പൊതുനിരീക്ഷണം തുടരുന്നു

പാലോസിന്റെ യാത്രക്കലെ കുറേക്കുടി അടുത്തറയുന്നത്, രോമർക്ക് ഫേഖനം എഴുതുന്ന സമയത്ത് അപ്പോസ്റ്റലതനായ പാലോസിന്റെ വിചാരധാരയെക്കുറിച്ച് കൂടുതൽ ഉൾക്കാഴ്ച നമുക്ക് ലഭിക്കുന്നതിന് സഹായിക്കും. യൈരുശലേമിലേക്കുള്ള യാത്രയിൽ, പാലോസ് എവെഡസാസിലെ മുപ്പൻമാരു മായി കൂടിക്കാണുന്നുണ്ട് (അപ്പോ. പ്ര. 20:17, 18). അദ്ദേഹം അവരോട് പറഞ്ഞു,

ഇപ്പോൾ ഇതോ ഞാൻ ആഞ്ചാവിനാൽ ബന്ധിക്കപ്പെട്ടവനായി
യൈരുശലേമിലേക്കു പോകുന്നു. ബന്ധനങ്ങളും കഷ്ടങ്ങളും എനിക്കായി
കാത്തിരിക്കുന്നു എന്നു പരിശുഭാത്മാവു പട്ടണത്തോറും സാക്ഷ്യം
പറയുന്നതല്ലാതെ അവിടെ എനിക്കു നേരിട്ടവാനുള്ള ഒന്നും ഞാൻ
അണിയുന്നില്ല. എക്കിലും ഞാൻ എന്റെ പ്രാണാനെ വിലയേറിയതായി
എല്ലാണ്ണില്ല; എന്റെ ഓട്ടവും ദൈവക്കുപയും സുവിശേഷത്തിനു
സാക്ഷ്യം പറയേണ്ടതിനു കർത്താവായ യേശു തന്ന ശുശ്രൂഷയും
തിരക്കേണ്ണം എന്നെ എനിക്കുള്ളു (അപ്പോ. പ്ര. 20:22-24).

അപ്പോ. പ്ര. 21-ൽ, പരിശുഭാത്മാവ് “എന്താണ് പട്ടണം തോറും സാക്ഷ്യം പറയുന്നതെന്ന്” കാണുന്നു (അപ്പോ. പ്ര. 20:23). പാലോസ് കൈസരുയിൽ എത്തിച്ചേരുന്നപ്പോൾ, യഹൂദയിൽ നിന്നുള്ള ഒരു പ്രവാചകന് പാലോസിന്റെ അരപ്പട്ട കൊണ്ട് സ്വന്നം കൈകാലുകൾ കെട്ടിയ ശേഷം ഇങ്ങനെ പറയുന്നു, “ഈ അരക്കച്ചയുടെ ഉടമസ്ഥനെ യൈരുശലേമിൽ ഇങ്ങനെ കെട്ടി ജാതികളുടെ കയ്യിൽ എല്ലപ്പിക്കും എന്നു പരിശുഭാത്മാവു പറയുന്നു എന്നു പറഞ്ഞു” (അപ്പോ. പ്ര. 21:11). കൂടിയിരുന്നവർ പാലോസിനോട് യൈരുശലേമിലേക്ക് പോകരുത് എന്ന് കൈഞ്ഞിയെക്കിലും, അദ്ദേഹം മറുപടി നൽകുന്നു, “കർത്താവായ യേശുവിന്റെ നാമത്തിനു വേണ്ടി ബന്ധിക്കപ്പെട്ടുവാൻ മാത്രമല്ല യൈരുശലേമിൽ മരിപ്പാനും ഞാൻ ഒരുജീയിരിക്കുന്നു” (അപ്പോ. പ്ര. 21:12, 13). ഈ പച്ചാഭാഗങ്ങൾ വായിക്കുന്ന ഒരു വ്യക്തിയ്ക്ക് ലഭിക്കുന്ന ശാരണ, എന്നെന്നുകിലും റോമിൽ എത്തിച്ചേരുന്നതിനുള്ള സാഖ്യതയില്ലെന്ന് പാലോസ് കരുതി എന്നാണ്. എന്നാൽ, രോമാ ഫേഖനം 15-ാം അഖ്യായത്തിൽ,

ന്നപെയിനിലേക്ക് പോകുന്ന വഴിയിൽ രോമിലുടെ കടന്നു പോകുന്നതിനുള്ള ആഗ്രഹം അദ്ദേഹം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. പൗലോസ് രോമാ സഭയ്ക്ക് ലേവനം എഴുതുന്നതിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം പഠന വിധേയമാക്കുമ്പോൾ, പൗലോസിന്റെ ആഗ്രഹം പുർത്തീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടാകാതിരിക്കാനുള്ള സാഖ്യത നാം ഓർമ്മിക്കേണ്ട താണ്.

പൗലോസിനെ യെരുശലേമിലേക്ക് തടവുകാരനായി പിടിച്ചതിന് ശ്രഷ്ടം (അപ്പോ. പ്ര. 21:33), കർത്താവ് അദ്ദേഹത്തിന് പ്രത്യുക്ഷനായി പറഞ്ഞു: “ബൈറുമായിരിക്ക; നീ എന്നുകുറിച്ചു യെരുശലേമിൽ സാക്ഷീകരിച്ചതു പോലെ രോമയിലും സാക്ഷീകരിക്കേണ്ടതാകുന്നു” (അപ്പോ. പ്ര. 23:11). ഒരു പക്ഷേ, രോമിലേക്ക് പോകുന്നതിനുള്ള തന്റെ ആഗ്രഹം സഹാര്ഥിക്കുത്തമാകുമെന്ന് പൗലോസിന് ലഭിക്കുന്ന ആദ്യത്തെ ഉറപ്പുകാം ഇത്. നിരവധി വർഷങ്ങൾക്ക് ശ്രഷ്ടം, പൗലോസ് രോമിൽ എത്തുക തന്നെ ചെയ്തു (അപ്പോ. പ്ര. 28:16) - പൗലോസ് പദ്ധതിയിട്ടിരുന്നതു പോലെ ഒരു സുവിശേഷകനായിട്ടുണ്ട്, മരിച്ച വിചാരണ നേരിട്ടുന്ന ഒരു തടവുപുള്ളിയായി. അദ്ദേഹത്തെ ക്ഷുണ്ടിൽ രോമിലേക്ക് കൊണ്ടു പോയത് സർക്കാർ ചെലവിലായിരുന്നു.

ബശവി

രോമർക്കെഴുതിയ ലേവനം ഒരു കത്താബന്ധക്കിലും അത് ഒരു സാധാരണ കത്തൻ അല്ലെങ്കിൽ ഒരു പ്രബന്ധത്തിന്റെ ഉൾക്കൊണ്ടുള്ള ഒരു കത്തായേം ഒരു കത്തിൽ പൊതിണ്ട ഒരു പ്രബന്ധമായേം അതിനെ പരിശീലനിക്കാവുന്നതാണ്. അത് ഒരു എഴുത്താണ്, കാരണം അത് അന്നത്തെക്കാലത്തെ ആശയവിനിമയത്തിന്റെ രൂപം പിരുന്നുന്നു - തുടക്കത്തിലെ ഒരു അഭിവാദനത്താട്ടയും (1:1-7) സമാപന അഭിവാദനങ്ങളോടുകൂടിയും (16:1-24). തെർത്താസ്, പൗലോസിന്റെ കേരുച്ചുത്തു കാരൻ, ഇതിന്റെ ഉള്ളടക്കത്തെ ഒരു “കത്ത്” (16:22) ആയി പരാമർശിക്കുന്നുണ്ട്. അതേ സമയം, ഒരു പിഷ്യത്തക്കുറിച്ച് വിശദമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു ഒപ്പചാർക്ക സമീപനമായ ഒരു പ്രബന്ധവും കൂടിയാണ് അത്.

പുതിയ നിയമത്തിൽ സ്ഥാനം നൽകൽ

**പൗലോസിന്റെ എഴുത്തുകളിൽ നന്നാമതായി
അത് സ്ഥാനം പിടിച്ചതെന്തു കൊണ്ടാണ്?**

അപ്പോസ്റ്റല പ്രവർത്തികൾക്ക് ശ്രഷ്ടം തൊട്ടടുത്തതായി, എന്തു കൊണ്ടാണ് രോമാ ലേവനത്തെ പൗലോസിന്റെ ആദ്യത്തെ ലേവനമായി കാണുന്നത്? പൗലോസ് എഴുതിയ ആദ്യ ലേവനം അല്ലായിരുന്നു രോമർക്ക് എഴുതിയ ലേവനം. അതിന് മുൻപ്, അദ്ദേഹം തെസ്സിലെണിക്കുർ 1-ഉം 2-ഉം, കൊരിന്തുകുർ 1-ഉം 2-ഉം, ഗലാതയുർ എന്നിവ എഴുതിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. രോമർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആരാമത്തെ എഴുത്തായിരുന്നു - ഏറ്റവും കുറഞ്ഞത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആരാമത്തെ ലേവനം നമുക്കായി സുരക്ഷിതമാകപ്പെട്ടു. പിന്നെ എന്തിന് അത് ആദ്യം സ്ഥാനം പിടിച്ചു? ചിലർ വിശദസിക്കുന്നത്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ കത്തുകളിൽ ഏറ്റവും ദീർഘമേറിയത് ആയതു കൊണ്ടാണ് അതിന് ആദ്യത്തെ സ്ഥാനം തന്നെ നൽകിയിരിക്കുന്നത് എന്നാണ്⁵; എന്നാൽ വെർഡ്യും മാത്രമായിരുന്നില്ല കാരണം. രോമർക്കെഴുതിയ ലേവനം

പാലോസിന്റെ ഏറ്റവും ഉൽക്കുഷ്ടമായ രചനയാണെന്ന് പൊതുവായി സമ്മതിക്കപ്പെടുന്ന ഒരു വസ്തുതയാണ്. രോമർക്ക് എഴുതിയ ലേവന്തിൽ ചർച്ച ചെയ്യപ്പെടുന്ന വിഷയം കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിന് തയ്യാറായി (പരിശുള്പാത്മാവിന്റെ മാർഗ്ഗിൻ്റേശ്വരത്തിന് കീഴിൽ) തന്റെ ബഹികവും ആത്മികവുമായ ശ്രേഷ്ഠിയുടെ കൊടുമുക്കിയിലായിരുന്നു, അപ്പാസ്തലവൻ.

രോമാ ലേവന്തം യുക്തിപരമായി അപ്പാലസ്ത പ്രവർത്തികളെ പിന്തുടരുന്നു. ഡേവ് മില്ലർ അത് ഇങ്ങനെ എഴുതുന്നു: “അപ്പോ. പ്രവർത്തികൾ രക്ഷയ്ക്കു വേണിയുള്ള വ്യവസ്ഥകൾ നൽകുന്നു; രോമർ രക്ഷയ്ക്കായുള്ള പശ്ചാത്തലം നൽകുന്നു. രോമർ എഴുതിയത് നിങ്ങൾ എന്തു ചെയ്യണം എന്ന് നിർദ്ദിഷ്ടമായി പറയുന്നതിന് വേണിയല്ല. അപ്പോ. പ്രവർത്തികൾ നിങ്ങളോട് ‘എന്’ എന്ന് പറയുന്നു; രോമർ നിങ്ങളോട് ‘എങ്ങനു’ - ‘യെന്നു’ എന്തു കൊണ്ട് എന്നും പറയുന്നു.”⁶

ഇത് കാനോനിൽ ഉൾപ്പെടുന്നുണ്ടോ?

“കാനോൻ” എന്ന വാക്കിന്റെ ഉൽഭവം കാനോൻ എന്ന ലാറ്റിൻ വാക്കിൽ നിന്നാണ്. “വാഴ്ച” എന്നാണ് ഇതിന്റെ അർത്ഥം. ഗ്രീക്ക് പദമായ കാനോൻ κανόν (kanōn)-ൽ നിന്നാണ് ഈത് ഏടുത്തിട്ടുള്ളത്. ഈത് “അളവു കോൽ” അല്ലെങ്കിൽ “വാഴ്ച” എന്നതിനെന്നയാണ് കുറിക്കുന്നത്. “മാറ്റ തെളിയിച്ചിട്ടുള്ള”-തും “ഗുണപരീക്ഷണത്തിൽ വിജയിച്ച്”-തും ആയ പുസ്തകങ്ങളെല്ലാം തിരുവെച്ചു തനിന്റെ “കാനോൻ” എന്ന് പരാമർശിക്കുന്നത്. അവയെ ദേശവ പ്രചോദിതമായ ദേശവ ചപനത്തിന്റെ സാധ്യതയുള്ള ഭാഗങ്ങളായി പരിഗണിക്കുന്നു. രോമർക്കുള്ള ലേവന്തിന്റെ പുതിയ നിയമത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നുള്ള അവകാശമുണ്ടോ? പീണ്ടും ഇക്കാര്യത്തിൽ പൊതുവായ യോജിപ്പുണ്ട്. രോമാ ലേവന്തിന് കാനോനിൽ ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെടാനാവാതെ സ്ഥാനമുണ്ട്. ദേശവ പ്രചോദിതമല്ലാതെ കൈക്കുവെച്ചുവരുന്നതു എഴുതുകൂടാൻ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, പാലോസിന്റെ കത്തുകൾ എഡി 90-ൽ തന്നെ ഒന്നായി പ്രചാരത്തിലുണ്ടായിരുന്നുവെന്നാണ്.

ഈനുള്ള വചനഭാഗം ആധികാരികമാണോ?

രോമർക്കുള്ള ലേവന്തിന്റെ മുലവാക്യങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച് നിരവധി ചോദ്യങ്ങൾ ഉയരുന്നുണ്ട്. ഉദാഹരണമായി, രോമർക്കുള്ള ലേവന്തിന്റെ ചില ആദ്യകാല പകർപ്പുകളിൽ “റോം” എന്ന വാക് അല്പ്പായം 1-ൽ ഇല്ല, കൂടാതെ, ചിലവയിൽ അവസാന അല്പ്പായത്തിലേം അല്പ്പായങ്ങളിലേം കൂടിയും ഇന്ന് വാക് കാണുന്നില്ല. ഈ കത്ത് ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ വ്യക്തിഗതമായ പരാമർശങ്ങളിലൂടെയാണ് പ്രചരിച്ചതെന്ന് ഈത് സൂചിപ്പിച്ചേക്കാം. എക്കിലും, പുതിയ നിയമത്തിൽ ഇന്ന് കാണപ്പെടുന്നതു പോലെയുള്ള പതിനാറ് അല്പ്പായങ്ങൾ “ഗണ്യമായും, രോമിലുള്ള ക്രിസ്തീയ വിശാസികൾക്ക് പാലോസ് എഴുതിയ അസ്ത്ര വചനഭാഗങ്ങൾ”⁷ തന്നെയാണ് എന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ സമ്മതിക്കുന്നുണ്ട്.

അദ്ദേഹം

ഈ കത്ത് എഴുതുപോൾ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞത് മുന്ന് കാരണങ്ങളാണ് പാലോസ് പരാമർശിക്കുന്നത്:

എരു വ്യക്തിഗത കാരണം: അദ്ദേഹത്തിന്റെ വരവ് അറിയിക്കുന്നതിന് (1:11, 15).

എരു ചെദ്വശാസ്ത്രപരമായ കാരണം: സുവിശേഷത്തിന്റെ അടിസ്ഥാന തത്ത്വങ്ങൾ അവലോകനം ചെയ്യുന്നതിനും സ്വപ്നംകുന്നതിനും (15:15).

എരു സാമ്പത്തിക കാരണം: സ്വപ്നാലോകവുള്ള ഒരു നിർദ്ദേശിത യാത്ര യ്ക്കായി സഹായം അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നതിന് (15:22–24, 28).

ഈ ലേവന്തത്തിന് രൂപം നൽകുന്നതിൽ നിരവധി ഘടകങ്ങൾ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു എന്നതിന് ഒരു സംശയവുമില്ല – എന്നാൽ നമ്മുടെ താൽപ്പര്യമാണ് കത്തിന്റെ പ്രാഥമിക ഉദ്ദേശ്യം.

നന്നാമതായി, പഴലോസ് ഈ ലേവന്ത പ്രധാനമായും എഴുതിയത്, ഗലാത്യ ലേവന്തതിലെപ്പോലെ ധർമ്മപാരമ്പര്യത്തെ വീരോടെ സംരക്ഷിക്കുന്ന ഗുരുക്കൻമാർക്കെതിരായി തന്റെ വിശ്വാസത്തിനായി വാദിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി അല്ല. ഇത്തരം വ്യാജ ഗുരുക്കൻമാർ ആത്യനികമായി രോമിൽ എത്തുണ്ടാൻ അവർക്ക് എത്തിരെ കൈസ്തവരെ തയ്യാറാക്കുന്നതിനായി പഴലോസ് ആഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടാവാം. എന്നാൽ അവർ അതിനോടു തന്നെ രോമിൽ എത്തിച്ചേർന്നിരുന്നു എന്നതിന് സൂചനകളാണുമില്ല.

കൂടാതെ, “ആദ്യ പാഠം” പസ്താവിക്കുന്ന ലഭിതമായ ഒരു സംഭവം അല്ല രോമാ ലേവന്തം എന്ന് നാം ഓർക്കേണ്ടതുണ്ട്.⁵ രോമിലെ വിശ്വാസികളുടെ വിശ്വാസം ലോകം മുഴുവൻ അറിയപ്പെടുന്നതായിരുന്നു (1:8). അവർ “ദയാപുർണ്ണരൂപം സകലജ്ഞനവും നിരണ്ടവരും അനേകാനും (പ്രഖ്യാപിപ്പിപ്പാൻ പ്രാപ്തരും ആകുന്നു)” (15:14). അവർക്ക് ആവശ്യമായിരുന്നത് വചനത്തിന്റെ “പാൽ” ആയിരുന്നില്ല (അനന്നാസം ഭദ്രിക്കുന്ന), എന്നാൽ “കട്ടിയുള്ള ആഹാരം” (അനന്നാസം ഭദ്രിക്കാത്ത) ആയിരുന്നു (കാണുക എബ്രാ. 5:12). എത്തെങ്കിലും പുതിയ നിയമ പുസ്തകത്തിന് “കട്ടിയുള്ള ആഹാരം” എന്ന ശ്രീപിഷ്ഠകം ലഭിക്കുന്നതിന് യോഗ്യതയുണ്ടെങ്കിൽ, അത് രോമാ ലേവന്തമാണ്. “അത് ആത്മാവിന് ലാഡുക്കഷണമല്ല”, എന്നാൽ മരിച്ച് അത് “ഒരു ഫൂൾ-കോഴ്സ് മീൽ” ആണ് എന്ന് ചാർസ് സപിസ്റ്റൽ നിർക്കിഫിക്കുന്നത്.⁶

കൂടുതലായി, പഴലോസ് എഴുതിയിട്ടുള്ള മറ്റ് ചില ലേവന്തങ്ങളെപ്പോലെ, ആന്തരികമായുണ്ടായ പ്രശ്നങ്ങളെ നേരിടുന്നതിനായി എഴുതിയത് അല്ല രോമാ ലേവന്തം. രോമിലെ സഭയിൽ ജാതികളും ധർമ്മരൂപം പരന്പരം വിരിമുറുകം നില നിന്നിരുന്നിട്ടുണ്ടാവാം. അങ്ങനെയെങ്കിൽ, സത്യം തെളിയിച്ചു കാട്ടുന്നതിനുള്ള പഴലോസിന്റെ നൃയവാദം ഈ പിരിമുറുക്കത്തിൽ അയവ് വരുത്തുന്നതിന് സഹാ യിച്ചുവെന്ന് നമുക്ക് പ്രതീക്ഷിക്കാം - എന്നാൽ അത്തരമൊരു സാഹചര്യത്തെ കൈകാര്യം ചെയ്യുകയായിരുന്നില്ല ഈ എഴുത്തിന്റെ പ്രാഥമികമായ ഉദ്ദേശ്യം.

അന്തിമമായി, പഴലോസിന്റെ സ്വപ്നാലോകവുള്ള യാത്രയ്ക്ക് സഹായം തെടുകയും ആയിരുന്നില്ല (എതാനും ചില എഴുത്തുകാർ അന്തിമ നിർണ്ണയം നടത്തിയിരിക്കുന്നതു പോലെ) ഈ എഴുത്തിന്റെ പ്രാഥമികമായ ഉദ്ദേശ്യം എന്നതു നാം തിരിച്ചറിയേണ്ടതാണ്. രോമിലെ സഭ സഹായിക്കുമെന്ന് പഴലോസ് പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നുവെന്നത് സത്യമാണ് (15:24). എങ്കിലും, സാമ്പത്തിക സഹായം സാരുക്കുട്ടുക മാത്രമയിരുന്നു ഈ കത്തിലുടെ

പാലൊന്ന് ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നതെങ്കിൽ, അദ്ദേഹത്തെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളെയും അതിനോടകം തന്നെ പരിചിതമായിരുന്ന സഭാകൂട്ടായ്മകളിൽ നിന്ന് അദ്ദേഹത്തിന് സഹായം ലഭിക്കുമായിരുന്നതിന് കൂടുതൽ സാഖ്യതയുണ്ടായിരുന്നു.

എങ്കിൽ പ്ലിനെ, എന്നായിരുന്നു പാലൊസിന്റെ ഈ എഴുത്ത് എഴുതുന്നതിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം? രോമാ ലേവനും ബോധനം നടത്തുന്ന ഒരു കത്താൻ. രോമിലെ കൈസർവ്വത്വത്വം “സ്ഥിരീകരണത്തിനായി” അവരെ കാണുവാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവനാണ് അദ്ദേഹം പറയുന്നു (1:11). അവരുടെ സ്ഥിരീകരണം അല്ലെങ്കിൽ ശക്തിപ്പെടുത്തൽ നടത്തുന്നതിനുള്ള ഒരു മാർഗ്ഗം, പരിപ്പികളിലൂടെ യാണ് (കാണുക 16:25, 26; മത്ത. 28:20; അപ്പോ. പ്ര. 18:23). രോമിൽ എത്തിച്ചേരുന്നതിനുള്ള സാഖ്യത വിദ്യുരം മാത്രമായതിനാൽ (മുൻപ് സൂചിപ്പിച്ചതു പോലെ), അദ്ദേഹം സമാനമായ ഒരു ഉദ്ദേശ്യം നിവർത്തിക്കുന്നതിനായി ഒരു കത്ത് അയച്ചു. മെരിൽ സി. എന്നി ഇങ്ങനെ പറയുന്നു:

രോമാക്കാർ, ... കൊതിന്ത്യരിൽ നിന്ന് വിഭിന്നമായി, തിരുവചന സത്യങ്ങളുടെ പരിപ്പികളിലുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുള്ള തെറ്റു തിരുത്തലുകൾ നടത്തുന്നതിന് ഏറെ ഉൽസുകരയിരുന്നില്ല. കൈസർവ്വത്വ ചിന്തയുടെ എല്ലാ മേഖലകളും അത് ഉൾക്കൊള്ളുന്നില്ലെങ്കിലും - പ്രത്യേകിച്ചും എന്നക്കറോളജി (“അന്ത്യകാല സംഭവങ്ങളുടെ പഠനം”) സംബന്ധിച്ചുള്ള പ്രതിപാദനത്തിന്റെ ശുരൂത്തരമായ അഭാവം ശരശ്വതിയാണ്¹⁰ - പാലൊസിന്റെ മുഴുവൻ അപ്പോന്തർക്കി ലേവനത്തേക്കാളും, ക്രിസ്തീയ തയുടെ ഹൃദയത്തിന്റെ കൂടുതൽ ക്രമബന്ധമായ ഒരു കാഴ്ചപ്പൂർവ്വം അത് പ്രദാനം ചെയ്യുന്നുണ്ട്, എഫോസ്യ ലേവനത്തെ മാറ്റി നിർത്തിയാൽ. പാലൊസിന്റെ മികവൊറും ലേവനങ്ങൾ വിവാദപരമായവയോ തെറ്റുകളുടെ തിരുത്തൽ ആവശ്യപ്പെടുന്നവയോ ആയിരിക്കും, രോമാ ലേവനം മുഖ്യമായും ബോധനപരമാണ് (പ്രബോധനം നൽകുന്നത്).¹¹

ലേവനത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ചോദ്യത്തിന് ഒരു തീർപ്പ് കൽപ്പിച്ചു കൊണ്ട് മോസപ്പ് ഇ. ലാർഡ് പറയുന്നത് “ഉദ്ദേശ്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ചോദ്യത്തിന്, കത്തിന്റെ ഉള്ളടക്കം തന്നെയാണ് മറുപടി. എന്ത് ഫലമാണ് ഈ ഉള്ളടക്കം ഉള്ളവാക്കുന്നതിന് ഉദ്ദേശിച്ചത്, അതാണ് ഈ കത്ത് എഴുതിയതിന്റെ ഉദ്ദേശ്യവും.”¹² ഈ ലേവനം, “എല്ലാ പ്രായത്തിലുമുള്ള വർക്കുമായി അടിസ്ഥാന കൈസർവ്വത്വത്”-യുടെ രേഖാരൂപം രചിക്കുന്നതായി ജേ. ഡി. തോമസ് നിരീക്ഷിച്ചു.¹³

രോമിന്റെ പ്രാധാന്യത്തെക്കുറിച്ച് നാം ഓർമ്മിക്കേണ്ടതാണ്. ഒരു വശത്ത്, പാലൊന്ന് നഗരത്തിൽ എത്തുനുംവെക്കിൽ, തനിക്കും ഒപ്പം പ്രവർത്തിക്കുന്ന പരക്കും രോമാ സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ പടിഞ്ഞാറൻ പകുതിയിലേക്ക് സുവിശേഷ വുമായി പോകുന്നതിന് പാകത്തിൽ, നഗരത്തെ ഒരു സുവിശേഷ കേന്ദ്രമാക്കി മാറ്റുന്നതിനായി അദ്ദേഹം ഒരു പക്ഷേ പദ്ധതിയിട്ടുണ്ടാക്കാം. രോമാക്കാർക്കുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ ലേവനം അതിനായുള്ള വഴിയെയാരുക്കുമായിരുന്നു. മറു വശത്ത്, രോമിൽ എത്തിച്ചേരുന്നതിനായി പാലൊസിന് അവസരം ലഭിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ, ജാതികളുടെ ഒരു ലോകത്തിന്റെ തലസ്ഥാനമെന്ന് വിശ്വേഷിപ്പിക്കാവുന്ന രോമിൽ, ക്രിസ്തീയതയുടെ സാഖ്യവത്തെക്കുറിച്ചുള്ള

(ഒരു പ്രചോദനത്തായ) അവബോധനയിൽനിന്ന് ഒരു ലിഖിത വിശദികരണം ശേഷിപ്പിക്കുന്നത് തീർത്ഥത്വം മൂല്യമേറിയതായിത്തീരു.

എല്ലാ പ്രായത്തിലുമുള്ളവർക്കുമായി അടിസ്ഥാന ക്രിസ്തീയതയുടെ രേഖാരൂപം ചികിക്കുകയാണ് താനെന്ന് പറലൊസ് മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നുവോ? ഒരു പക്ഷേ ഇല്ല, എന്നാൽ പരിശുഭാത്മാവിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം അതാണ് എന്നത് പ്രകടമാണ് - അതാണ് ഭോമർക്കുള്ള ലേവനം കൈവരിക്കുന്നത്. ആർ. സി. ബൈൽ അതിനെ “ക്രിസ്തീയതയുടെ വേരു മുതൽ ഫലം വരെയുള്ള സംക്ഷിപ്തമായ ഒരു വിളംബരം”¹⁴ എന്ന് വിളിക്കുന്നു.

പ്രശ്നാരഥലം

രോമാ ലേവനത്തക്കുറിച്ച് മനസ്സിലാക്കുന്നതിനുള്ള തയ്യാറെടുപ്പിന്റെ ഭാഗമായി, പറലൊസ് കൈകാര്യം ചെയ്ത പ്രശ്നം നാം പ്രതീക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്. വിവിധങ്ങളായ പ്രശ്നങ്ങൾ അകമെിട്ട് നിരത്തുന്നതിന് കഴിയും - ചിലത് എഴുതുകാരൻ നിലപാടിൽ നിന്നും ചിലത് ഗുണങ്ങാക്കാക്കജുടെ നിലപാടിൽ നിന്നും - എന്നാൽ നമ്മുടെ അടിയന്തിരമായ താൽപര്യമുണ്ട് തന്നെന്നത്, പറലൊസിൽ ഉൽക്കണ്ഠംയും കാരണമായി പദ്ധാതലാക്കിയുണ്ട് എന്നു പ്രശ്നമാണ്. അന്തർലീനമാ യിരുന്ന പ്രശ്നം, മോശയുടെ ന്യായപ്രമാണവുമായുള്ള ക്രിസ്തീയ ബഹ്യം ആയിരുന്നു എന്നാരു അലിപ്പായം, തീർച്ചയായും ഇന്ന വിഷയത്തെ ഏറെ നിസ്താരവൽക്കരിക്കു നന്നിന് ശ്രമിക്കുന്ന ഒന്നല്ല. ചില ക്രിസ്തീയ യഹൂദർ (“യഹൂദ പാരമ്പര്യവാദ ഗുരുക്കർമ്മാർ”) എന്ന് പലപ്പോഴും പരാമർശി ക്രപ്പെടുന്നു), യേശുവിന്നേയും അപ്പോസ്റ്റലന്മാരുടെയും ഉപദേശങ്ങൾക്ക് പുറമേ, ജാതികൾ മോശയുടെ ന്യായപ്രമാണവും പാലിക്കണം എന്ന് പറിപ്പിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഈത് പുതിയ ഒരു പ്രശ്നമായിരുന്നില്ല; ഗലാത്യർക്കുള്ള ലേവനത്തിൽ പറലൊസ് ഇതിനെ അലിമുവകർച്ചു കൊണ്ട് എഴുതുന്നുണ്ട്.

പറലൊസിന്റെ രോമാ ലേവനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാന പ്രതികരണം ഗലാത്യ ലേവന ത്തിലെപ്പോലെ തന്നെയാണ്: മനുഷ്യൻ ന്യായപ്രമാണതാൽ നീതികരിക്ക പ്പെടുന്നില്ല (3:20). എങ്കിലും, രോമർ എഴുതുമ്പോൾ ഉത്തരം വിപുലീകരിച്ചു. ഗലാത്യ ലേവനത്തിൽ, ന്യായപ്രമാണം താൽക്കാലികമായിരുന്നുവെന്നും സ്മാധിയാ യിട്ടുള്ളതല്ലെന്നും അദ്ദേഹം വായിച്ചു. രോമാ ലേവനത്തിൽ അദ്ദേഹം അതേ സത്യം തന്നെ പറിപ്പിച്ചു (7:1-4); മാത്രമല്ല ഈ ധാർമ്മത്തെന്നതുകൂടി വിശാലമാക്കി പറിപ്പിച്ചു: മനുഷ്യൻ മോശയുടെ ന്യായപ്രമാണതാൽ നീതികരിക്കപ്പെടുന്നതിന് സാഖ്യമല്ല കാരണം ഒരു ന്യായപ്രമാണവും മനുഷ്യനെ രക്ഷിക്കുന്നതിന് പര്യാപ്തമല്ല. അവൻ കരുണായും കൂപയും ഉണ്ടാവണം അല്ലെങ്കിൽ അവൻ പ്രത്യാശ ഉണ്ടെ അയിരിക്കില്ല! നമ്മുടെ രക്ഷയുടെ അടിസ്ഥാനമായി വിശ്വാസം മാത്രമാണ് സീക്രിന്റും എന്ന നിർണ്ണയം അങ്ങേഹം പ്രവൃത്തിച്ചു - കാരണം ഒരു മനുഷ്യൻ അയാളുടെ പ്രവർത്തികളിലുടെയാണ് രക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതെങ്കിൽ, അയാളുടെ രക്ഷ കൂപയാലല്ല (11:6).

ഈ ലേവനത്തിന്റെ മുൻപിലേക്കുള്ള ഭാഗങ്ങളിലേക്ക് പോകുന്നതായും പറലൊസിന്റെ ചിന്താ സരണി കൂടുതൽ വ്യക്തമാകും. എങ്കിലും, പഠനത്തിന്റെ ആരംഭ തത്തിൽ അതിന്റെ ഒരു രേഖാ രൂപം കാണുന്നത് അതിനെക്കുറിച്ച് പെട്ടെന്ന് ഒരു ധാർമ്മ ലഭിക്കുന്നതിന് വഴിയെറുക്കും. ഒരു പതിതാവ് ഇക്കാര്യം എപ്പോഴും ഓർമ്മി കുന്നുവെക്കിൽ, ഈ ധാർമ്മത്തെ പ്രാപ-

ക്രിസ്തുവാദി അധികാരി കാണുന്നു.

പ്രാഥവ്യം

റോമർക്കുള്ള ലേവന്തതിൽ “ക്രിസ്ത്യാനിത്യത്വിന്റെ ഫൂട്ടയത്തുടക്കി”¹⁵ അടങ്കുന്നുവെന്ന് പറയാപ്പെടുന്നുണ്ട്. അതിന്റെ മുല്യത്തെക്കുറിച്ച് ഒന്നിലേരിയുള്ള സാക്ഷ്യങ്ങൾ നൽകുന്നതിന് സാധിക്കും. സാമുഖിക ടെക്നോളജിയിൽ, ഈ എഴുത്തിനെ വിളിക്കുന്നത്, “ഇന്ന് നിലനിൽക്കുന്ന ഏറ്റവും ശഹനമായ സ്ഫോട്ട്”¹⁶ എന്നാണ്. റോമാ ലേവന്തിന്റെ സന്ദേശം, പരാലോസിന്റെ എല്ലാ ലേവന്തങ്ങളിലേക്കുമുള്ള താങ്കൊലാണ് എന്ന് അലക്സാണ്ടർ കൂംബവൽ പറഞ്ഞു.¹⁷ ടെന്നി അതിനെ “ബൈക്സ്തവ ദൈവശാസ്ത്രത്വത്വിന്റെ മുഖ്യാധാരം”¹⁸ എന്നാണ് പരാമർശിക്കുന്നത്. അഗസ്റ്റിൻ, ലുപ്രർ, മുഡി തുടങ്ങിയ ആത്മമീയ നേതാക്കൾ റോമാ ലേവന്തം തങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിന്റെ പ്രേരക ശക്തി ആയി വാഴ്ത്തി. എവ്യംശങ്ക ഫയിജ് ഈ കത്തിനെ “സഭാ ചരിത്രത്തിന് ആകാരം നൽകിയിൽ”എന്ന് വിളിച്ചു.¹⁹

ഉതിന്റെ അർത്ഥം, റോമാ ലേവന്തം പുതിയ നിയമത്തിലെ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട പുസ്തകമാണെന്നോ പുതിയ നിയമത്തിലെ മറ്റ് പുസ്തകങ്ങളെ അപഗ്രാമിക്കണമെന്നോ അല്ല. എപ്പോഴും “തിരുവെഴുത്തുകളുടെ ഒരു ഭാഗത്തെ മറ്റാനിന് മുകളിലായി ഉയർത്തുന്നത് അപകടകരമാണ്, പ്രത്യേകിച്ചും അങ്ങനെ ചെയ്യുമ്പോൾ, ദൈവിക ബൈജിപ്പാടിന്റെ സർവ്വ പ്രധാനമായ ഏകകൃത്തിന് കോട്ടു വരുന്നു”²⁰ എന്നാണ് ജൈയിംസ് ബർട്ടൻ കോപ്പമാൻ യാമോചിതു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. “ബൈക്സ്തറോളജി (ക്രിസ്തുവിന്റെ ജീവിതം, വ്യക്തിവെവശിഷ്ടങ്ങൾ, സാഭാരം) അല്ലെങ്കിൽ എന്നക്കേറോളജി (കർത്താവിന്റെ രണ്ടാം വരവ് ഉൾപ്പെടയുള്ള ‘അന്ത്യകാല സംഭവങ്ങളുടെ’ പഠനം) അല്ലെങ്കിൽ എക്സീസിയോളജി (സഭയെ കുറിച്ചുള്ള പഠനവും ദൈവത്വിന്റെ നിരു പലതിയിൽ അതിന്റെ സ്മാനവും (കാണുക എഫ്. 3:10, 11) സംബന്ധിച്ചുള്ള സുപ്രധാനമായ ചർച്ച ലേവന്തതിൽ വിട്ടു പേരായിരിക്കുന്നു” എന്ന് ഡ്രൂസ് ജേ. മു ചുണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു.²¹

റോമാ ലേവന്തം എല്ലാറ്റിലും പ്രധാനമായതല്ല, എന്നാൽ അത് പ്രധാന പ്ലെട്ടതാണ് - വളരെയേറെ പ്രധാനം. ആൻഡ്രൂസ് നെന്റേറൻ അതിനെ “പരാലോസ് എഴുതിയ സുവിശേഷം”²² ആയി പരിഗണിക്കുന്നു. ജോൺ ആർ ഡബ്ല്യൂയു സ്ട്രോട്ട് അതിനെക്കുറിച്ച് ഇനിപ്പറയുന്ന വിവരണം നൽകി:

റോമർക്കാഡുതിയ ലേവന്തം, പുതിയ നിയമത്തിലെ ക്രിസ്തീയ സുവിശേഷ തത്തിന്റെ ഏറ്റവും സന്പുർണ്ണവും അനുയുക്തവുമായ വിജ്ഞംബര പത്രികയാണ്. അതിൽ അപ്പോസ്റ്റലനായ പരാലോസ് “ദൈവത്വത്വിന്റെ പുർണ്ണ ഉപദേശം” തതിന്റെ ചുരുളിക്കുന്നു ... അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വപ്നങ്ങൾക്കാരന്തിന് ഒരു ഗാംഡിരുവും, അതേ വിഷയങ്ങളെ ഉൾക്കൊള്ളിക്കുന്നതിലെ തന്മുഖവും യുക്തിപരമായ ചിന്തയും ഉണ്ട്; അതു കൊണ്ടാണ് അത് പ്രശംസ പിടിച്ചു പറ്റിയിട്ടുള്ളതും പിന്നവൻ എല്ലാ തലമുറകളിലും അത് പറിക്കുന്നതിന് പ്രേരിപ്പിച്ചതും.²³

ക്രിസ്തോസ്റ്റം റോമാ ലേവന്തത്തെ വിളിച്ചത് പരാലോസിന്റെ “ആത്മമീയ കാഹിളം” എന്നാണ്²⁴ കാഹിളങ്ങൾ നമ്മുടെ ശ്രദ്ധയാകർഷിക്കുന്നതിനാണ്,

നമ്മുൾ്ളെടുന്നതിനാണ്, അതാണ് പാലോസിംഗ് എഴുതൽ ചെയ്യുന്നത്!

രോമർക്കുള്ള ലേവന്തതിംഗ് പ്രാമുഖ്യം സുചിപ്പിക്കുന്നത്, പാലോസ് (ദൈവവും) അത് വായിക്കുന്ന എല്ലാവർക്കും മനസ്സിലാകുന്ന ഒരു എഴുത്താക്കണമെന്ന തീർച്ചയായും ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നുവെന്നാണ്. രോമാ ലേവനും ഭാഷാപരമായി യൈപ്പട്ടുത്തുന്നതാകാം. അത് സാധാരണ രൂപത്തിലുള്ള ഒരു എഴുതൽല്ല; ആലോചന കൂടാതെ കൂത്തിക്കുറിച്ച് ഒരു മത ലേവന വുമല്ല. രോമാ ലേവന്തതിലെ മനസ്സിലാക്കുന്നതിന് ദുഷ്കരമായ പചന ഭാഗങ്ങളിലൂടെ കുറന്നു പോയതിന് ശേഷം, പാലോസിംഗ് കുറ്റുകൾ “മന സ്സിലാക്കുന്നതിന് കരിനു” (2 പത്രം. 3:16). അംഗ് എന്ന് പറയുമ്പോൾ ഒരു പക്ഷേ പാത്രാസിംഗ് മനസ്സിലുണ്ടായിരുന്നത് ഈ ലേവനമായിരുന്നു വെന്ന് വായനക്കാരൻ ഒരു നിഗമനത്തിലെത്തിയേക്കാം. രോമർക്കെഴുതിയ ഈ എഴുതൽ, മനസ്സിലാക്കുന്നതിന് ദുഷ്കരമായിരിക്കുന്നതിന് എച്ച്. ഹാലി രണ്ട് കാരണങ്ങളാണ് നിർദ്ദേശിക്കുന്നത്:

നന്നാമങ്ങേതൽ പാലോസിംഗ് സാഹിത്യ ദശലിയാണ്. ഒരു വാക്കും ആരംഭിച്ചതിന് ശേഷം അതിൽ നിന്ന് വ്യതിചലിച്ച് മറ്റാന്നിലേക്കും അതിൽ നിന്ന് വ്യതിചലിച്ച് മറ്ററാതു വിഷയത്തിലേക്കും വഴുതിപ്പോകുന്ന ഒരു ശീലം അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. ഇക്കാരണത്താൽ, ചില വാക്കുങ്ങളിൽ ഉപവാക്യങ്ങൾ, തൊട്ടു മുൻപ് വരുന്ന വാക്കുകളോട് ബന്ധപ്പെട്ടുതേന്നണ്ടിന് പകരം, ആ വാക്കുകൾക്ക് എറി മുൻപ് എഴുതിയ വാക്കുകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുത്തിയിട്ടുള്ളതിനാൽ, പരന്പര ബന്ധം നാല്ലിലാക്കുന്നതിന് എറി ദുഷ്കരമായിത്തീരുന്നു. രണ്ടാമതെര കാരണം, ഈ ലേവനും എഴുതപ്പെട്ടത് സജീവമായ, കത്തിക്കാളുന്ന ഒരു പ്രശ്നം - നമുക്ക് ഒരു പ്രശ്നമേ അല്ലാത്ത ഒരു വിഷയം - കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിന് വേണ്ടിയായിരുന്നു: ഒരു വിജാതീയൻ്, ഒരു യഹൂദ പരിവർത്തിത്തിന് ആയിത്തീരാതെ ഒരു ക്രിസ്തീയ വിശ്വാസി ആയിത്തീരുന്നതിന് സാധിക്കുമോ?²⁴

മുന്നാമതൊരു കാരണവും കൂടി കൂട്ടിച്ചേർക്കാവുന്നതാണ്: ഏറെ ചിന്തിക്കേണ്ടി വരുന്ന ഭാത്യങ്ങൾ നമ്മിൽ അധികം പേരും ഏറെ ഐശ്വര്യപ്പെടുന്നില്ല. രോമാ ലേവനും നമ്മുടെ ചിന്തകളിൽ അഭ്യാനമുണ്ടാകുന്ന വയാണ്. രക്ഷിക്കപ്പെട്ടു നന്തിനായി എന്തെങ്കിലും ചെയ്യേണ്ട തുണ്ട് (അപ്പോ. പ്ര. 2:37, 38) എന്ന് വിശ്വാസിക്കുന്ന നമ്മിൽ പലർക്കും, “പെ വർത്തിക്കാതെ വന്ന എങ്കിലും അഭക്തനെ നിന്തികരിക്കു നബനിൽ, വിശ്വസിക്കുന്നവനോ അവൻ്റെ വിശ്വാസം നീതിയായി കണക്കിടുന്നു” (രോമ. 4:5). എന്നത് ചിന്താക്കുഴപ്പം സുപ്പരിച്ഛേക്കരാ. രോമാ ലേവനും രക്ഷയെക്കുറിച്ച് പിസ്തിക്കുന്നത് “വിശ്വാസത്താൽ മാത്രം” എന്ന് മേഖലയും പ്രേരിക്കുകൾ, ദൈവം “ഓരോരുത്തനും അവനവെന്നെ പ്രവൃത്തിക്കു തക്ക പകരം ചെയ്യും” (2:6). എന്ന ഭാഗം വായിക്കുമ്പോൾ അത് കൂഴപ്പിക്കുന്നതാകാം. രോമർ പരിശുന്ന തിന് ആഴത്തിൽ ചിന്തിക്കുന്ന പ്രക്രിയയുടെ അവശ്യകതയുണ്ട് - ഏറെ സമയമെടുത്തുള്ള ചിന്ത, അതീവ ഗുരുവത്തായ ചിന്ത. ഇതു കൊണ്ടാണ് യുജിൻ പീറേഴ്സൻ ഇതു കത്തിനെ, “ചിന്തിക്കുന്ന പ്രക്രിയയുടെ ഒരു സാഹസ കൂത്യം”²⁵ എന്ന് വിളിച്ചത്.

ബെൽ താഴപ്പൊയുന്ന ഒരു വർണ്ണനമാണ് ഉപയോഗിച്ചത്: “അത് രൂചിച്ചു

മാത്രം നോക്കേണ്ട ഒരു പുന്നർക്കമല്ല അല്ലെങ്കിൽ ധൂതഗതിയിൽ വിശുദ്ധേങ്ങേണ്ട തുമല്ല; അത് ‘ചവച്ചരയ്ക്കേണ്ടതും ദഹിക്കപ്പേഡേണ്ടതുമാണ്’... ജീവിതത്തിന്റെ ആഴ തലിലുള്ളതും ഉയർന്ന തലത്തിലുള്ളതുമായ കാര്യങ്ങളെ, ഗൗരവപുർഖ് വും ഉൽസുക്കതയോടെയും ആത്മാർത്ഥതയോടെയും പതിക്കുന്ന വിദ്യാർത്ഥി കൾ ക്കുള്ളതാണ് രോമർ.”²⁶ രോമാ ലേവനം സംബന്ധിച്ചു ഒരു നിര പ്രഭേദധനങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്ന വേദയിൽ, പെറ്റീസ് മെഡോറിന്റെ ചിത്രീകരണം ഇങ്ങനെ യായിരുന്നു: “നാം ആഴം കുറഞ്ഞ സ്ഥലത്തല്ല; നാം പതിനാറ്റ് ആഴമുള്ള വെള്ളത്തിലാണ്, നമ്മുടെ ശിന്റെനും ഏതെങ്കിലും മുകളിൽ!”²⁷

എങ്കിലും, ഒരു വസ്തുത ഉള്ളിപ്പിരുയ്യേണ്ടതുണ്ട് - രോമാ ലേവനം മനസ്സിലാക്കുന്നത് അസാധ്യമല്ല. ഒരു ആയുഷ്കാലം മുഴുവൻ നീളുന്ന പഠനത്തിന് ശേഷവും, രോമാ ലേവനത്തിന്റെ ചില ഭാഗങ്ങൾ അവുക്കത്തായി തന്നെ തുടരും; എന്നാൽ ഒരു വ്യക്തിക്കും അതിന്റെ മുഖ്യ സങ്കേഷം മനസ്സിലാക്കുന്നതിന് കഴിയുമായിരുന്നില്ലെങ്കിൽ, ഈ എഴുത്ത് നമുക്കായി ഇത്തും വർഷങ്ങൾൾ സംരക്ഷിക്കപ്പെട്ടില്ലോയിരുന്നു.

വെദവൈത തേടുന്ന വ്യക്തികൾക്ക്, അതിന്റെ ഉപഭോഗങ്ങൾ സ്വാധ്യത മാക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ അല്ലാനും നടത്തേണ്ടതുണ്ട് എന്നതിന് നിരവധി കാരണങ്ങളുണ്ട്. പരബ്രഹ്മസിന്റെ ലേവനങ്ങൾ ശ്രദ്ധിക്കുന്നതിന് വിഷമകരമാണെന്ന് മാത്രമല്ല പത്രാസ് പറയുന്നത്, എന്നാൽ ആ എഴുത്തുകൾ “സ്വന്ത നാശത്തിനായി” “അറിവില്ലാത്തവരും അസ്മിരിക്കാരു മായവർ കോട്ടികളെ യുന്നു” (2 പത്രം. 3:16). എന്നു കൂട്ട് അദ്ദേഹം പറയുന്നുണ്ട്. “രക്ഷ വിശ്വാ സത്താൽ” എന്ന് പറിപ്പിക്കുന്നതിനായി രോമർ 1-4 ഉപയോഗിക്കുന്നവരോടും “ആദ്യ പാപത്തിന്റെ” (പ്രമാണം രോമർ 5-ൽ കാണുന്നു) എന്ന് വിശ്വസിക്കുന്നവരോടും ഡിസ്പെൻസ് -സേഷണൽ പ്രമാണങ്ങൾ രോമർ 9-11-ഉണ്ട് അടിസ്ഥാനത്തിൽ മനസ്സിലാക്കുന്ന വരുമായവരോട് ഉത്തരം പറയുന്നതിന് നമുക്ക് കഴിയേണ്ടതുണ്ട്. പരമ പ്രധാനമായി, രോമാ ലേവനം ഒരു വ്യക്തിയിൽ ഉള്ളവാക്കാവുന്ന പ്രഭാവം കണക്കിലെടുക്കുന്നേണ്ടാണ്, ഈ പചനാഗണങ്ങൾ നസ്സിലാക്കുന്നതിന് എത്ര മാത്രം കറിനാല്ലാനും ആവശ്യമാണോ, അതു മാത്രം പ്രയത്നം ചെയ്യേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യമുണ്ട്. കാരണം, ഒരു വ്യക്തിക്ക് പഞ്ചാസിന്റെ മുഖ്യ വിനാസരണിയുടെ ശാമ്രാം ലഭിച്ചു കഴിയുന്നേണ്ടാണ്, സാധാരണയായി അത് ആ വ്യക്തിയുടെ ജീവിതം തന്നെ മാറ്റി മറിക്കുമെന്നതാണ് യാമാർത്ഥ്യം. ബെല്ലിന്റെ പ്രിയക്കരമായ ഒരു പ്രയോഗ ശൈലി ഇങ്ങനെയായിരുന്നു: “നിങ്ങൾ രോമർ നേടുന്നുവെങ്കിൽ, മെറവം നിങ്ങളെ നേടും!”²⁸

മുവവുരു വിഷയങ്ങൾ

പ്രതിപാദ്യ വിഷയങ്ങളുടെ പ്രസ്താവന (കാർ)

ഈ കത്തിൽ കൈകാര്യം ചെയ്യപ്പെടുന്ന വിഷയത്തിന്റെ സ്വഭാവം മുലം, രോമർ 3:28, മുഴുവൻ രോമാ ലേവനത്തിന്റെയും പ്രതിപാദ്യ വിഷയം ഉൾക്കൊള്ളുന്നവന്ന് ചിലർ ശറ്റിക്കുന്നു: “അങ്ങനെ മനുഷ്യൻ നൃായപ്രമാണത്തിന്റെ പ്രവൃത്തികുടാതെ വിശ്വാസത്താൽ തന്നെ നീതീകരിക്കപ്പെടുന്നു എന്നു നാം അനുമാനിക്കുന്നു” 5:1; ഉൾപ്പെടെ മറ്റ് അല്ലായങ്ങളിലെ പചനാഗണങ്ങളും ചുണ്ടിക്കാണിക്കപ്പെടുന്നുണ്ട്; എന്നാൽ ഭൂതിഭാഗം പേരും

പ്രതിപാദ്യ വിഷയത്തിന്റെ പ്രകാശനമായി മുൻഗണന നൽകുന്നത് 1:16, 1:17 എന്നിവയ്ക്കേണാം അല്ലെങ്കിൽ രണ്ട് വചനങ്ങളുടെയും ഒരു മിശ്രബന്ധത്തിനോ ആണ്:

സുവിശേഷത്തക്കുറിച്ചു എനിക്കു ലജ്ജയില്ല; വിശാസിക്കുന്ന എവനും ആദ്യം ദയവുംനും പിന്ന യവനനും അതു രക്ഷക്കായി വൈവർക്കതിയാകുന്നുവെല്ലോ. അതിൽ വൈവത്തിന്റെ നീതി വിശാസം ഹേതുവായും വിശാസത്തിനായിക്കൊണ്ടും വെളിപ്പെടുന്നു (ഹബ. 2:4-ൽ), “നീതിമാൻ വിശാസത്താൽ ജീവിക്കു” എന്നു എഴുതിയിരിക്കുന്നുവെല്ലോ (1:16, 17).

എന്നാൽ ഈ വാക്കുങ്ങളിലെ മുഖ്യ സുചക പദം സംബന്ധിച്ച് എഴുത്തുകാർ യോജിക്കുന്നില്ല. ചിലർ ഉറന്നൽ നൽകുന്നത് “സുവിശേഷം” എന്നതിനും ചിലർ “വിശാസം” എന്നതിനും മറുള്ളവർ “നീതി”-യ്ക്കും “നീതിമാൻമാർ”- കും. എല്ലാ വാക്കുകളും (പ്രധാനമാണ്; അവയിൽ ഒന്നും എറെ ലഘുവായി തളളിക്കള്ളുന്നതിന് സാധിക്കില്ല).

മുഖ്യ സുചക ചിന്തകൾ

ഒരു പുതിയ നിയമ എഴുത്തുകാരരെന്റെ സമീപനം മുൻകൂട്ടി അറിയുന്നതിനുള്ള ഒരു മാർഗ്ഗം, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുസ്തകത്തിന്റെ ആരംഭം, ആ പുസ്തകത്തിന്റെ സമാ പന്നുമായി താരതമ്യം ചെയ്യുകയെന്നുള്ളതാണ്. അങ്ങനെയെങ്കിൽ, രോമാ ലേവന ത്തിലെ രണ്ട് പ്രധാനപ്പെട്ട വചന ഭാഗങ്ങൾ 1:1-6-ലും 16:20-27-ലും ആണ്. രണ്ടിലും പൊതുവായുള്ള വാക്കുകളും പ്രയോഗങ്ങളും ചിന്തകളും എന്നെന്നാക്കേയാണ്?

ഓരോ ഭാഗത്തും “ക്രിസ്തു” നിരവധി പ്രാവശ്യം പരാമർശിക്കുന്നുണ്ട് (1:1, 4, 6; 16:25, 27), അതെ പോലെ തന്നെ “ബെദവ്”- വും (1:1, 4; 16:20, 26, 27). ഈ രണ്ടും പ്രാവശ്യം സന്ദേശത്തിന്റെ കേന്ദ്ര സ്ഥാനം അലക്കരിക്കുന്നവയാണ് (1:1; 16:25), അതെ പോലെ തന്നെ “കൃപ”-യും (1:5; 16:24). മുഖ്യ സുചക പദങ്ങൾ ഉല്പാദിതിക്കും. രോമർ 1:2, വൈവം “വിശ്രൂഢവേബകളിൽ തന്റെ പ്രവാചകരാർ മുഖാന്തരം മുമ്പുകൂട്ടി വാർത്തയിൽ ചെയ്ത സുവിശേഷത്തെ”- കുറിച്ചും 16:26, “പ്രവാചകന്മാരിലൂടെ വെളിപ്പെട്ടിരുന്നു”- കുറിച്ചും പറയുന്നു. രോമാ ലേവനം വായിക്കുന്നോൾ, തന്റെ വാദങ്ങൾക്ക് അവലംബമായി പ്രാവശ്യം എത്ര പതിവായി പഴയ നിയമ ഉല്പരിഡികൾ ഉപയോഗിക്കുന്നുണ്ട് എന്നത് ഒരാളുടെ ശ്രദ്ധയിൽ പെട്ടു.

എറുവും ശ്രദ്ധയമായ സമാനതകളിലെവാന് 1:5, 16:26 എന്നീ വാക്കുങ്ങളിൽ കാണാവുന്നതാണ്. അപ്പോസ്റ്റലത്താം പ്രാവിച്ചത് “അവൻറു നാമത്തിനായി സകലജാതികളുടെയും ഇടയിൽ വിശാസത്തിനു അനുസരണം വരുത്തേണ്ടതിനു” എന്ന് 1:5-ൽ പ്രാവശ്യം എഴുതുന്നു. 16:26-ൽ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രഭ്ലാഷണത്തിലൂടെ സുവിശേഷം “സകലജാതി കർക്കും വിശാസത്തിന്റെ അനുസരണത്തിനായി അറിയിക്കു പ്പെട്ടിരിക്കുന്നു” എന്ന് അദ്ദേഹം പറയുന്നു. “ജാതികൾ” (യഹൂദരില്ലാത്തവർ) “സകലജാതികൾ” എന്നിവ രണ്ടും ഒരോ ശ്രീക്ക് പദത്തിൽ നിന്നാണ് ഭാഷാന്തരം ചെയ്തിരിക്കുന്നത് (എത്നോസ്, ethnos). മുന്ന് സന്ദേശങ്ങൾ ഇള എഴുത്തതിൽ

പരസ്പരം കോർത്തിണക്കുന്ന ഒരു ചാർട്ട് പോലെ നീളുന്നു:

ഒരു ദൈവശാസ്ത്രപര സന്ദേശം: രക്ഷ “ശ്വാസ്” തിഥിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ.

ഒരു പ്രായോഗിക സന്ദേശം: “അനുസരണത്തിൽ” എശ്വാസം പ്രകടിതമാക്കുന്നു.

അനുരാധ പാപികളുടെ അനുസരണം പരാമർശിച്ചിരിക്കുന്നു (കാണുക 6:16, 17)²⁹ എന്നാൽ ക്രിസ്തീയ വിശ്വാസികളിൽ പ്രതീകഷിക്കപ്പെടുന്ന അനുസരണത്തക്കുറിച്ച് ലേവന്തിന്റെ പിന്നീടുള്ള ഭാഗത്ത് ഉഞ്ചിപ്പിണഞ്ചിട്ടുണ്ട് (അലും, 12-16).

ഒരു സാർവ്വത്രിക സന്ദേശം: രക്ഷ “എല്ലാ ജാതികൾക്കും.” എല്ലാവരും തെറ്റി ഫോയിൽക്കുകയും രക്ഷ ആവശ്യമായിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. എല്ലാവരും എങ്ങനെ മാർഗ്ഗത്തിലുടെ രക്ഷ പ്രാപിക്കും - വിശ്വാസത്തിലുടെയുള്ള കൂപയാൽ.

ഡേൽ ഹാർട്ട്മാൻ അത് ഈ വിധത്തിലാണ് ചിത്രീകരിക്കുന്നത്:³⁰ 1:1-6-ൽ പരലോസ് ഒരു കുറ്റി അടിച്ചു, തുടർന്ന് 16:20-27-ലും അദ്ദേഹം മറ്റാരു കുറ്റി അടിച്ചു. ഈ രണ്ട് കുറ്റികൾക്കുമിടയിൽ അദ്ദേഹം ഒരു ചാർട്ട് നീട്ടിക്കൊടുക്കയും ആ ചരിത്രം തന്റെ വാദഗതികളെയും അന്തിമ നിർബന്ധങ്ങളെയും തുകിയിട്ടുകയുമാണ് ചെയ്തത്.

മുഖ്യ സൂചക പദങ്ങൾ

റോമാ ലേവന്തതിലുടനീളം ഉയരുന്ന പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്ന വാക്കുകൾ, ഈ ലേവന്തതിലുടെ കടനു പോകുന്ന ഒരു വ്യക്തിയുടെ ശ്രദ്ധയിൽ പെടും. ലാറി ഡീസൺ ഈ മുഖ്യ സൂചക പദങ്ങളുടെയും അത് എത്ര പ്രാവശ്യം ലേവന്തതിൽ കാണപ്പെടുന്നവെന്നതിന്റെയും ഒരു പട്ടിക തയ്യാറാക്കിയിട്ടുണ്ട്.³¹ ഉപയോഗി ചീരിക്കുന്ന ഭാഷാത്തരം ഏതാണ് എന്നതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, ഈ സംബന്ധകൾ മാറും. എക്കിലും, ഡീസൺന്റെ പട്ടികയുടെ ഒരു സാമ്പിൾ താഴെചേർക്കുന്നു:

“നീതി” (ഒപ്പം മറ്റ് സംബന്ധിത പദങ്ങളും) - 66 പ്രാവശ്യം

“നൃഥ്യപ്രമാണം” - 75 പ്രാവശ്യം

“വിശ്വാസ്,” “നിർശയം,” “വിശ്വസിക്കുക” - 61 പ്രാവശ്യം

“പാപം,” “പാപി,” “പാപം നിരണ്ട” - 58 പ്രാവശ്യം

“മരണം,” “മരിക്കുക,” “കൊല്ലുക” - 48 പ്രാവശ്യം

“ജയം,” “ശരീരം,” “ജയികമായ” - 30 പ്രാവശ്യം

“കൂപ്” - 25 പ്രാവശ്യം

“വിശുദ്ധി” (കുടാതെ, മറ്റ് സംബന്ധിത പദങ്ങളും) - 24 പ്രാവശ്യം

റോമാ ലേവന്തതിന്റെ ചില പാഠങ്ങൾ, ഇവയുടെതും മറ്റ് മുഖ്യ സൂചക പദങ്ങളുടെയും പഠനത്തോടെയാണ് ആരംഭിക്കുന്നത്. ഈ വാല്പുത്തിലും അതിനോട് ചേർന്നുള്ള വാല്പുത്തിലും ചില നിശ്ചിത വാക്കുകൾ, ഈ വാക്കുകൾ കാണപ്പെടുന്ന വ്യത്യസ്ത അല്പായങ്ങളുടെ അവസാനത്തിൽ നൽകിയിട്ടുള്ള “കൂടുതൽ പഠനത്തിനായി” എന്ന പിഭാഗത്തിൽ നൽകിയിട്ടുണ്ടാകും. പരലോസ് എങ്ങനെയാണ് ബോധപ മുൻ്നുമായ വിധത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചിത്രം സരണി രൂപപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളത്

എന്ന് കാൺക്കുന്നതിന് ഈ വിഭാഗങ്ങൾ സഹായിക്കും.

രേഖാ രൂപം

പൗലോസിന്റെ നിരവധി എടുത്തുകളും ദൈവശാസ്ത്രപരമായ (“സെസലാന്തികമായ”) ബോധനത്തോടെ ആരംഭിക്കുകയും തുടർന്ന് പ്രായോഗികമായി നടപ്പിൽ വരുത്താവുന്ന ചിന്കകളോടെ അവസാനിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. രോമാ ലേവന്വും ഇതേ സ്വന്ദര്ഥം തന്നെയാണ് പിതൃടരുന്നത് - എന്നാൽ, എൽക്കുവിലാൻ ഉത്തരത്തിലുള്ള ഉറന്നൽ രണ്ടായി വിഭിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത് എന്നത് സംബന്ധിച്ച് എഴുത്തുകാർക്കിടയിൽ വിയോജിപ്പിക്കുണ്ട്. ഉദാഹരണമായി, ചിലർ 9 മുതൽ 11 വരെയുള്ള അഭ്യ ചായങ്ങൾ അടങ്കുന്ന ഭാഗം ദൈവശാസ്ത്രപരമായ വിഭാഗമായി പരിശീലനിക്കുവോൾ, മറ്റുള്ളവർ അവയെ പ്രയോഗത്തിൽ വരുത്തുന്നതിനുള്ള ഉപദേശമായി കണക്കാക്കുന്നു. അഭ്യായം 5-ൽ ദൈവശാസ്ത്രപരമായ വിഭാഗം സമാപിക്കുന്നു എന്ന് പോലും പറയുന്ന ഏതൊന്തും ചിലരുമുണ്ട്.

ഈ കത്തിരീതി രേഖാരൂപം ലഭിക്കുന്നതിനായി, അതിനെ രണ്ട് തുല്യ വിഭാഗങ്ങളായി വിജീക്കുകയാണ് ലളിതമായ മാർഗ്ഗങ്ങളിലെണ്ണ്. ആദ്യത്തെ എട്ട് അഭ്യായങ്ങൾ (1-8)-ലും അവസാനത്തെ എട്ട് അഭ്യായങ്ങളും (9-16). 1 മുതൽ 8 വരെയുള്ള അഭ്യായങ്ങളിൽ പൗലോന്ന് തന്റെ വാദഗതികളുടെ അടിസ്ഥാനമുറപ്പിക്കുന്നു; 9 മുതൽ 16 വരെയുള്ള അഭ്യായങ്ങളിൽ, അദ്ദേഹം തന്റെ വാദഗതികളുടെ അടിസ്ഥാനം പ്രയോഗിക്കുന്നു. അവസാനത്തെ എട്ട് അഭ്യായങ്ങൾ തീർത്തും സ്വാഭാവികമായി വീണ്ടും വിജീക്കപ്പെടുന്നു. 9 മുതൽ 11 മുഴുവനായും വരെയുള്ള അഭ്യായങ്ങളിൽ, തന്റെ വാദഗതികളുടെ അടിസ്ഥാനം, എങ്ങനെ “യഹൂദ പ്രഹോളിക്” (ജിം മക്കുയിഗർസ് വിജിക്കുന്നതു പോലെ³²) - യുമായി യോജിപ്പിക്കാം എന്ന് പൗലോസ് വിശദീകരിക്കുന്നു. 12 മുതൽ 16 വരെയുള്ള അഭ്യായങ്ങളിൽ തന്റെ വാദഗതികളുടെ അടിസ്ഥാനത്തെ പാശാം ദിന ജീവിതത്തിന്റെ വെല്ലുവിജികളിൽ പ്രയോഗക്ഷമമാക്കുകയാണ്. ഈ ചിന്കകളെ സംയോജിപ്പിക്കുന്ന ഒരു രേഖാരൂപം തഛഫേച്ചർക്കുന്നു. ഈ ലേവന്തതിന്റെ വായനയ്ക്കും പഠനത്തിനുമായി തയ്യാറാക്കുന്ന ഒരു മാർഗ്ഗാഹാധി എന്ന നിലയിൽ ഒരു വ്യക്തിയ്ക്ക് ഇത് എറ്റു പ്രയോജന പ്രദമാക്കും. ഈ മൂർഖിസ്ഥമാക്കുന്നത് പോലും മുല്യവത്തായിരിക്കും.

മുഖ്യാദി (1:1-17)

I. ഉപദേശപരമായത് (1:18-8:39)

എ. ശിക്ഷാവിധി (1:18-3:20)

1. ജാതികൾ

2. യഹൂദർ

ബി. നീതീകരണം (3:21-5:21)

സി. വിശുദ്ധീകരണം (6:1-7:25)

ഡി. മഹത്വീകരണം (8:1-39)

II. പ്രയോഗികമായത് (9:1-15:13)

എ. വിശദീകരണം (9:1-11:36)

1. വിശ്വാസത്താലുള്ള നീതീകരണം, യിസ്രായേലിന്

നൽകിയി ടുള്ള വാർദ്ധനങ്ങളുമായി പൊരുത്തപ്പെടുന്നു.

2. വിശ്വാസത്താലുള്ള നീതീകരണം, ദൈവത്തിന്റെ വിശ്വസ് തത്യുമായി പൊരുത്തപ്പെടുന്നു.

ബി. പ്രയോഗം (12:1-15:13)

ഉപസംഹാരം (15:14-16:27)

അവരുടെ രേഖാചിത്രങ്ങളിൽ, നിരവധി എഴുത്തുകാർ രോമാലേവന്തിലെ മുഖ്യ സുചക പദമായി അവർ പതിഗമിക്കുന്ന പ്രയോഗങ്ങൾ സംശയാജിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. “നീതീകരണം”³³ എന്ന വാക്ക് കേന്ദ്രീകൃതമായ, ശബ്ദഭാവർത്ഥനം (അല്ലിറ്ററേഷൻ) ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരു രേഖാചിത്രത്തിന്റെ കാതലായ ഭാഗം ഇതാ:

- I. പഹം (1:18-3:20): നീതീ ആവശ്യമായിരുന്നു
- II. രക്ഷ (3:21-5:21): നീതീ ചുമതലപ്പെട്ടു
- III. വിശുദ്ധീകരണം (6:1-8:39): നീതീ പകർന്നു നൽകി
- IV. സ്വാധികാരം (9:1-11:36): നീതീ തള്ളപ്പെട്ടു
- V. സേവനം (12:1-15:13): നീതീ പ്രാവർത്തികമാക്കി

പ്രയോഗം

അവിസ്മർണ്ണയാദ്യായ ഒരു യാത്ര

നാം ഒരു യാത്ര ആരംഭിക്കുവാൻ ഫോകുകയാണ്. ഈ ആവേശജനകമായ ഒരു സഞ്ചാരം ആയിരിക്കും. എന്നാൽ ചില ഘട്ടങ്ങളിൽ യാത്ര ദുഷ്കരമായി മാറി യേക്കാം. എക്കിലും, നിങ്ങൾ നടത്തുന്ന ഏറ്റവും പ്രധാന പ്ലേട് യാത്രയായെക്കാം ഈ. നാം രോമാ ലേവന്തിന്റെ ഉട്ടുപഴികളിലും യാത്ര ചെയ്യും.

എത്ര പരുടന്തതിനായി പുറപ്പെടുന്നതിനും മുൻപേ, തയ്യാറെടുപ്പ് ആവശ്യമാണ്. വസ്ത്രങ്ങളും അനുബന്ധ വസ്തുകളും ഒപ്പു കരുതണാം, ഒപ്പു വഴിക്കാട്ടുന്നതിനുള്ള ഭൂപടങ്ങളുടെ സഹായവും നമുക്ക് തേടേണ്ടതുണ്ട്. സമാനമായ രീതിയിൽ, ഇവിടെ നൽകിയ അവതാരിക മുൻപിലുള്ള യാത്രയ്ക്കായി നിങ്ങളെ തയ്യാറാക്കുന്നതിന് വേണ്ടിയാണ്. ഈ നീതിന്റെ ഒരു ലക്ഷ്യം, നിങ്ങളും താനും ഒരുമിച്ച് നടത്തുവാൻ ഫോകുനു, വഴിക്കാട്ടി ഒപ്പുമുള്ള യാത്രയ്ക്കായി നിങ്ങളെ തയ്യാറാക്കു കയാണ്. മറ്റാരു ലക്ഷ്യം, രോമാ ലേവന്തിലൂടെ സ്വയം പുർത്തീകരിക്കാവുന്ന ഒരു പരുടന്തതിനായി നിങ്ങളെ തയ്യാറാക്കുന്നതിന് വേണ്ടിയാണ്.

വഴിക്കാട്ടി ഒപ്പുമുള്ള യാത്രയ്ക്കും നിങ്ങൾ സ്വയം നടത്തുന്ന സഞ്ചാരത്തിനും നേട്ടങ്ങളും കോട്ടങ്ങളുമുണ്ട്. 1974-ൽ താനും എൻ്റെ കുടുംബവും യുറോപ്പിൽ നാൽപ്പത്തിയഞ്ച് ദിവസങ്ങൾ മറ്റാരുടെയും സഹായമില്ലാതെ ചെലവഴിച്ചു. സന്ദർശിച്ച ഭൂരിഭാഗം രാജ്യങ്ങളിലെയും ഭാഷ തങ്ങൾക്ക് അപരിചിതമായിരുന്നു. താൻ മുഖ്യമായും ആശയിച്ചത്, യുറോപ്പ് ഓൺ ഫോളർ ചെലവിൽ യുറോപ്പ് എന്ന പേരുള്ള ഒരു പുന്നർത്ഥകമായിരുന്നു. യാത്രയ്ക്കിടയിൽ എഴുതിയ കുറിപ്പുകൾക്ക് താൻ നൽകിയ ശീർഷകം,

“ବିପରୀତ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ - ପାତର ଗାୟୀ ସଂତାନଙ୍କଙ୍କେରେ ଯୁଗୋପ୍ତ” ଏହିନାମିରୁଣ୍ଡା-
“ଆରରକ୍ଷିଲୁହି ଏହିକିମ ପଶ୍ଚିମାତ୍ରରୁଣ୍ଡରେବକିତି” (ଆଜାପ୍ଲା. ପ୍ର. 8:31 କାଣ୍ଡକ) ଏହିନ୍ତିମାନଙ୍କ କୁଦେବକମ୍ବୁରେ ଆଶିଶ୍ଚ (ତୌଷ୍ଣଳିମାଯି ଆଶଗପିଶ୍ଚ).

1989-ൽ, എൻറ് ഭാര്യ ജോയോടാകാത്, ഞാൻ ദർക്കിയിൽ (ഈ സ്ഥലം “എഷ്യറിലെ ഏഴ് സംക്ലുസ സ്ഥാനം” അയിരുന്നു)-ലും ശ്രീസിലും ഒരു പുതണ്ട് - ദിന ഗൈഡി ടൂർ (വഴികാട്ടി ഒപ്പമുള്ള ഒരു യാത്ര) നടത്തി. ഒരു മാസത്തെ സമയമെടുത്ത് സ്വന്തമായി സന്ദർശിക്കാവുന്നതിനേകാശൾ ഏറെക്കുടുതൽ സ്ഥലങ്ങൾ ഇരു യാത്രയിൽ തെങ്ങൾക്ക് കാണുന്നതിന് സാധിച്ചു. എക്കിലും, തെങ്ങളുടെ സംഘം ഒരു സ്ഥലത്തു നിന്ന് മറ്റാരു സ്ഥലത്തേക്ക് ധൂതഗതിയിൽ നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ, ആ പുരാതന നഗരത്തിന്റെ നഷ്ടവാഗിഷ്ടങ്ങൾ സമയമെടുത്ത് നടന്നു കാണുന്നതിന് ഒരു ദിവസം മുഴുവൻ ലഭിച്ചിരുന്നുവെക്കിൽ എന്ന് ഞാൻ പലപ്പോഴും ആഗ്രഹിച്ചു. തെങ്ങളേം പറഞ്ഞു തരികയായിരുന്ന വിവരങ്ങളെക്കുറിച്ചും അപ്പോന്തലന്മാരെക്കുറിച്ചു തന്നെയും തെങ്ങൾ നടക്കുന്ന തെരുവുകളിലൂടെ നടന്നിട്ടുള്ള ആദ്യ കാല ക്രിസ്തീയ വിശ്വാസികളെക്കുറിച്ചുമുള്ള ചിന്തകളിൽ ശാസ്ഥമായി അലിയുന്നതിന് വേണ്ട മയൽത്തിനായി ഞാൻ കൊതിച്ചു.

“ ദൈവം നമുക്ക് നൽകിയിട്ടുള്ള ഒരു പത്രാണിക കൈയെഴുത്ത് കൂതിയില്ലെന്തുള്ള ഒരു യാത്രയായിരിക്കും നമ്മുടെ രോമാ ലേവന പഠനം. നിങ്ങളുടെ യാത്രയിലെ വച്ചികാട്ടി എന്ന നിലയിൽ, “താൽപര്യമുണ്ടാക്കുന്ന സ്ഥലങ്ങൾ” - ഐക്കുറിച്ച് ഞാൻ അഭിപ്രായ പ്രകടനങ്ങൾ നടത്തും. ഈ യാത്ര കഴിവത്തും ആസ്വാദുകരവും ക്ഷേമരഹപിതവും ആക്കിത്തൈരക്കുന്നതിന് ശ്രമിക്കും. കടന്നു പോകുന്ന വഴി യാത്രയ്ക്ക് തടസ്സം സൃഷ്ടിക്കുന്നതും കൂത്താനെ യുള്ളതുമായി തീരുമ്പോൾ, കയറിപ്പോകുന്നതിന് ഞാൻ നിങ്ങളെ സഹായിക്കും. അതേ സമയം തന്നെ നിങ്ങൾ തനിച്ച് നിങ്ങളുടെ തന്നെ വ്യക്തിപരമായ യാത്രയും നടത്തേണ്ടതുണ്ട്. എന്നെന്ന് അഭിപ്രാധാന്യങ്ങൾ വായിക്കുന്നതിന് മുൻപ് നിങ്ങൾ സ്വയം പചന ഭാഗങ്ങൾ വായിക്കുക - നിരവധി പ്രാവശ്യം. അതിനെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുക; അതിനെക്കുറിച്ച് പ്രാർത്ഥിക്കുക. സ്വയം ചോദിക്കുക, “ഈ കത്ത് ധ്യാനത്തെത്തിൽ എഴുതപ്പെട്ട് ആർക്കാധിരുന്നുവോ അവരോട് പഞ്ചലാംസ് എന്നാണ് പറയുന്നത്?” അതിന് ശേഷം ചോദിക്കുക, “ഈ വാക്കങ്ങളിലൂടെ ദൈവം മണ്ണോട് എന്നാണ് പറയുന്നത്?”

നാം ഒരുമിച്ച് നടത്തുന്ന ഈ ധാരയ്ക്കായി നമ്മുടെ മനസ്സുകളെ തയ്യാറാക്കുന്നതിനായി ഇന്നിയും ഒട്ടേറെ കാര്യങ്ങൾ പറയുന്നതിന് കഴിയും, എന്നാൽ മുഖവുരൈയിൽ നൽകിയിട്ടുള്ള വിവരങ്ങൾ തൽക്കാലം പര്യാപ്തമാണ്. ഇനി, ഞാൻ നിർദ്ദേശിച്ച പോലെ നിങ്ങൾക്ക് വചന ഭാഗങ്ങൾ വായിക്കുന്നതിനുള്ള സമയമാണ്. നിങ്ങൾക്ക് സമയം ലഭിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, ഒരുത്തവണയായി തന്നെ ഈ ലേവനു വായിക്കുക - നിരവധി പ്രാവശ്യം.

வர்ஷங்களில் முன்ப്, எனதெடுத் துறையிலே விஶாஸிக்கிள்கள் அறாயங்கு கூடுதல்மக்களில் பக்கடுக்குவீன்றினாயி ஸ்ரீமாய நூர் யாதே செழேளியிருந்து. பொற்றமான வேலையில், அதும்போல் உள்ளாய வழக்கிகள் பதிவாயி “யாதைகள் கொயுத்த கருள்” - யக்காயி கர்த்தாவிடே எக் பொற்றப்பிக்கு மாயிருந்து: யாதையிலு யிருந் ஓரே விஶாஸியுங் வீட்டிலேக்கு ஸுரக்ஷிதமாயி மடஞ்சுன்றின் வெவ திரிந்த கருதலினாயி. ரோமா வேவந்திலுமெடுத்த ஆவேஶக்ரமாய - அதே ஸமயம் வெளியிலி

നിരണ്ട - ഈ ആർമീയ യാത്രയ്ക്ക് നാം തുടക്കം കൂറിക്കു ദോഷർ, നമുക്ക് കർത്താവിനേക് “യാത്രകൾക്കായുള്ള കരുണ്” - യുദ്ധായി പ്രാർത്ഥിക്കാം.

“ആയിരക്കണക്കിന് മെമലുക്കളുടെ ദുരം നീളുന്ന ഒരു യാത്ര, തുടങ്ങേണ്ടത് ഒരു ചുവപ്പിൽ നിന്നാണ്”³⁴ എന്ന് പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഓന്നാം അല്പും യാത്രിൽ നാം ആദ്യ ചുവപ്പു വെക്കുകയാണ്.

ഒരു പ്രത്യേക കുറിപ്പ്

അവിപിൻ ക്രീസ്ത്യൻ കോളേജിൽ (ഇത് ഇന്ന് ഒരു യൂണിവേഴ്സിറ്റി ആണ്) എനിക്ക് പ്രിയക്കരമായ കൂസുകളിലെബാന് ജീ. ഡി. തോമസ് നയിച്ചിരുന്ന “രോമർ” ആയിരുന്നു. പല വർഷങ്ങളായി, ഞാൻ രോമാ ലേവനം ആധാരമാക്കിയുള്ള നിര വധി കൂസുകൾ എടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഇതിൽ ഓസ്ട്രേലിയായിലെ മാക്കറി സ്കൂൾ ഓഫ് പീച്ചിംഗിൽ ഞാൻ ചെലവിട്ട എൻ്റെ പത്ത് പർഷ്ണങ്ങളിൽ ഞാൻ പഠിപ്പിച്ചവയും ഉൾപ്പെടുന്നു. എക്കിൽത്തന്നെയും, ഈ ലേവനത്തിന്റെ വിശാലതയും ആഴവും എപ്പോഴും എൻ്റെ മുൻപിൽ ഒരു വാൻ പെല്ലുവിളിയായി ഉയർന്നിട്ടുണ്ട്.

ഡൗൺ പേസ് ഒരു ബൈബിൾ അല്പും പക്കനെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഈ അല്പും പക്കൻ ബോർഡിൽ വലിയൊരു വൃത്തം വരക്കുകയും അതിന് “ദൈവ തിനിന്റെ സ്വാഹാവം” എന്ന തലക്കെട്ട് നൽകുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. ഈ പ്രൊഫസർ പിന്നീട് ആ വലിയ വൃത്തത്തിനുള്ളിൽ ചെറിയൊരു വൃത്തം അടയാളപ്പെടു തന്നുകയും “ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നത് ഇതു മാത്രമാണ്” എന്ന് വിദ്യാർത്ഥികളോട് പറയുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. ഒരു ദിവസം ഒരു വിദ്യാർത്ഥി അഭിപ്രായ പെട്ടു, “ജാരോ പ്രാവശ്യവും താങ്കൾ ഈ ചിത്രീകരണം ഉപയോഗിക്കുവോൾ ചെറിയ വൃത്തത്തിന്റെ വലിപ്പം കുറഞ്ഞു വരുന്നതായാണ് ഞാൻ കാണുന്നത്.”³⁵ ആ അല്പും പക്കൻ്റെ അപ്പോഴെന്തെ മനോവികാരം എനിക്ക് മനസ്സിലാകും. ഞാൻ രോമാ ലേവനം കൂടുതൽ പറിക്കുന്നോരും, എനിക്ക് അറിയാവുന്നത് അൽപ്പം മാത്രമാണ് എന്നുള്ള കൂടുതൽ ബോദ്ധം എനിക്കുണ്ടാകുന്നു.

ഉപദേശാഖ്യാനമാർക്കും പ്രസംഗകർമ്മവുമുള്ള ഒരു കുറിപ്പ്

നിങ്ങൾ രോമാ ലേവനം ആധാരമാക്കിയുള്ള ഒരു കൂസ് എടുക്കുകയാണെങ്കിൽ, മുവവുരധ്യായുള്ള ഒരു പാഠാശം ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിന് നിങ്ങൾ ഒരു പക്ഷ ആഗ്രഹിച്ചേക്കാം. എന്നാൽ, രോമാ ലേവനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നിങ്ങൾ പ്രസംഗിക്കുകയാണെങ്കിൽ, ഓന്നാം അല്പും യാത്രിക്കും നിന്ന് നിങ്ങളുടെ പ്രസംഗ പരമ്പര ആരംഭിക്കുന്നത് നിന്നായിരിക്കും നിങ്ങൾ മുൻഗണന നൽകുക. രോമാ ലേവനം ആധാരമ ചക്രിയുള്ള പഠനങ്ങൾ പാലോസിന്റെ ജീവിതം, ദൈവരാജ്യ സേവ, അദ്വൈതത്തിന്റെ വ്യക്തി വൈശിഷ്ട്യം എനിവയുടെ പൊതു നിരീക്ഷണ തേതാടെയാണ് ആരംഭിക്കുന്നത്. നിങ്ങളുടെ കേൾവിക്കാർക്ക് പാലോസ് അപ്പോസ്റ്റലൻ പരിചിതനല്ലെങ്കിൽ, അതുരും ഒരു പൊതു നിരീക്ഷണ തേതാട നിങ്ങളുടെ പ്രസംഗം ആരംഭിക്കുന്നതിന് നിങ്ങൾക്ക് താൽപ്പര്യമുണ്ടായെന്നും.

മുവുമായ മുന്ന് ഉപയോഗങ്ങൾ മുൻനിർത്തിയാണ് ഈ കമ്മറ്റി എഴുതിയിട്ടുള്ളത്. രോമാ ലേവനം ആധാരമാക്കി പ്രസംഗങ്ങൾ തയ്യാറാക്കു നിവർക്കും കൂസുകളിൽ രോമർ പഠിപ്പിക്കുന്ന മറുള്ളവർക്കും പ്രക്തിപ

மொய ஆத்மீய உள்ளிக்காயி கமர்ஸ் பான வியேயமாகவுள்ளபர்களும்.

ரோமா லேவன ஆயாரமாக்கி பிரஸங்கிக்கூடினாவர்கள் ஸஹாயகமாயி, வாகும் வாகுமாயுள்ள பானத்தின் பக்கம் உபயோகப்பூட்டுத்துவான், பிரஸங்கர்க்கூடுள்ள ஆசாயங்கள் பிரயோக விளாகங்களில் நற்கியிட்டுள்ள பிரஸங்கத்தின் அனுயோஜுமாயவயில் கூடுதல் விவரங்கள் கமர்ஸ் கல்லில் உற்பூட்டுகிறது. நிங்கள்கள் ஆபஷருமுள்ளவ மாதும் திருநெடுக்குக்.

ஏரு கூாஸில் ரோமர் பதிப்பிக்கூடினாவர்கள் ஸஹாயகமாயி, ஏல்லா பவானாலங்களும் உர்க்கொல்லிக்கூடினதினும் சோனிக்கைப்பூட்டாவுடன் சோஞ்சால் முங்கூட்டிக்கொண்டுகின்றனதினும் ணான் ஶமிசிட்டுள்ளது. ஏனால் ஹவயின் பில விவரங்கள் நிங்கள்கள் வேண்டி மாதுமுள்ளதானென்றும் நிங்களுட விவாதமிட கஶ்கூட்டுத்தல்லானும் உயவாயி மாண்பிலாக்கேல்லதுள்ளது. உடாகரமையி, நிங்களுட கூாஸில் ஜூதிலாங் பதிதாக்கலூம் பிரீக்க பாங்கள் அரியுள்ளதின் உற்ஸுக்கத கண்ணக்கில்லை.

நிங்களுட ஆத்மிகாலிவுலிக்காயி ஹா பாங்கள் நிங்கள் பான வியேயமாகவுள்ளவகைதான், ஹா புஸ்தகத்திலுள்ளதெல்லாம் நிங்கள்கள் வேண்டியுள்ளதான். ஏரு முனரியிப்பு: நிங்கள் வாயிக்கூடினதெல்லாம் வேஒ புஸ்தகவுமாயி தாரமதும் செய்யுக். அத் தெவை வசநத்தின் அனுஸ்வர மாணகின்ற, ஸீக்கிக்கூக். அத் வசநத்தின் விருவுமாணகின்ற அஸ்வர தலைக்கையுக்.

குளிப்புக்கள்

¹Charles Hodge, *Commentary on the Epistle to the Romans* (Princeton, N.J.: N.p., 1886; reprint, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Erdmans Publishing Co., 1968), 9. ²Philo *On the Embassy to Gaius* 155. The district to the west of the Tiber River where the Jews lived is known as Trastevere (“beyond the Tiber”). ³D. D. Whedon, *Commentary on the New Testament, Vol. III, Acts—Romans* (New York: Hunt & Eaton, 1892), 285. Suetonius wrote, “Since the Jews constantly made disturbances at the instigation of Chrestus, [the emperor Claudius] expelled them from Rome” (Seutonius *Life of Claudius* 25.4; see Acts 18:2). ⁴See James R. Edwards, *Romans*, New International Biblical Commentary (Peabody, Mass.: Hendrickson Publishers, 1992), 355–57. ⁵Both Romans and 1 Corinthians have sixteen chapters, but Romans is longer. Leon Morris said that “Romans is [Paul’s] longest letter, with about 7,100 words” (Leon Morris, *The Epistle to the Romans* [Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Erdmans Publishing Co., 1988], 2). ⁶Dave Miller, “The Meaning of Romans (1),” sermon presented on the *Truth in Love* television program, Fort Worth, Texas, 2 January 2002. ⁷Douglas J. Moo, *Romans*, The NIV Application Commentary (Grand Rapids, Mich.: Zondervan Publishing House, 2000), 19. ⁸Scholars use the term *kerygma*, a transliteration of the Greek word κήρυγμα, meaning “that which is preached” or “message.” Regarding the phrase “first principles,” see Hebrews 5:12 (KJV). ⁹Charles R. Swindoll, *Coming to Terms with Sin: A Study of Romans 1—5* (Anaheim, Calif.: Insight for Living, 1999), 6. ¹⁰Little mention is made of other key topics, such as the church and expressions of public worship.

¹¹Merrill C. Tenney, *New Testament Survey*, rev. Walter M. Dunnett (Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Erdmans Publishing Co., 1985), 305. ¹²Moses E. Lard, *Commentary on Paul’s Letter to Romans* (Lexington, Ky.: N.p., 1875; reprint, Delight, Ark.: Gospel Light Publishing Co., n.d.), xx.

¹³J. D. Thomas, *Romans*, The Living Word (Austin, Tex.: R. B. Sweet Co., 1965), 3. ¹⁴Quoted in J. D. Thomas, Class Notes, *Romans*, Abilene Christian College (1955). ¹⁵Samuel Taylor Coleridge, *Table Talk*, arr. and ed. T. Ashe (London: George Bell and Sons, 1896), 228. ¹⁶Thomas, Class Notes.

¹⁷Tenney, 306. ¹⁸Edward Fudge, *Romans*, New Testament Helps (Athens, Ala.: C.E.I. Publishing Co., 1970), 12. ¹⁹James Burton Coffman, *Commentary on Romans* (Austin, Tex.: Firm Foundation

Publishing House, 1973), vi. ²⁰Moo, 20.

²¹Anders Nygren, *Commentary on Romans* (Philadelphia: Fortress Press, 1949), 2.

²²John R. W. Stott, *Men Made New: An Exposition of Romans 5–8* (Downers Grove, Ill.: Inter-Varsity Press, 1966), 9. ²³Chrysostom *Homilies on Romans* Argument. ²⁴Henry H. Halley, *Halley's Bible Handbook*, rev. ed. (Chicago: Henry H. Halley, 1955), 522. ²⁵Eugene H. Peterson, *The Message: New Testament with Psalms and Proverbs* (Colorado Springs, Colo.: NavPress Publishing Group, 1995), 359. ²⁶R. C. Bell, *Studies in Romans* (Austin, Tex.: Firm Foundation Publishing House, 1957), 2. ²⁷Prentice Meador, Jr., “When in Rome,” sermon preached at Prestoncrest church of Christ, Dallas, Texas, 1 October, 2000. ²⁸Quoted in Thomas, *Romans*, 3. ²⁹This obedience involves hearing the gospel (10:17), believing and confessing that Jesus is the risen Lord (10:9, 10), repenting of sin (2:4), and being baptized (6:3–6). ³⁰Dale Hartman, class taught at Eastside church of Christ, Midwest City, Oklahoma, 11 January 2004.

³¹Larry Deason, “*The Righteousness of God*”: *An In-depth Study of Romans*, rev. ed. (Clifton Park, N.Y.: Life Communications, 1989), 16. ³²Jim McGuiggan, *The Book of Romans*, Looking Into The Bible Series (Lubbock, Tex.: Montex Publishing Co., 1982), 5. ³³Many outlines of Romans revolve around the word “righteousness.” This one is based on an outline by Warren W. Wiersbe, *Wiersbe’s Expository Outlines on the New Testament* (Wheaton, Ill.: Victor Books, 1992), 359. ³⁴Lao-tzu (c. 604–c. 531 B.C.), *The Way of Lao-tzu*, quoted in John Bartlett, *Bartlett’s Familiar Quotations*, 16th ed., ed. Justin Kaplan (Boston: Little, Brown, and Co., 1992), 57. ³⁵Glen Pace, sermon preached at Judsonia church of Christ, Judsonia, Arkansas, n.d.